

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра соціальних технологій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

О.М. Котикова

« _____ » _____ 2023р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»

Тема: **«ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ»**

Виконавець: **Хацько Єлизавета Вікторівна**

Керівник: **доктор психологічних наук, професор, професор кафедри соціальних технологій Блінов Олег Анатолійович**

Нормоконтролер: _____ **Н. Є. Новікова**

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра соціальних технологій
Спеціальність 231 «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Котикова О.М.

« _____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
Хацько Єлизавета Вікторівна

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Захист прав жінок: соціально-правовий аспект» затверджена наказом ректора від «10» травня 2023 р. № 666/ст.
2. Термін виконання роботи: з 08. 05. 2023 р. по 25. 06. 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: літературні джерела з соціальної роботи, психології, соціальної педагогіки, соціальної психології, соціології, з правознавства, статистичні дані та дослідження, правові акти і конвенції, аналіз зарубіжних та вітчизняних підходів до визначення гендерної нерівності.
4. Зміст пояснювальної записки: вступ, розділ 1 «Теоретичний аналіз проблеми захисту прав жінок», розділ 2 «Емпіричне дослідження сучасного стану рівності прав жінок», висновки, список використаних джерел, додатки.
5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстрованого) матеріалу: 17 діаграм, 2 додатків, презентація основних результатів кваліфікаційної роботи в електронному вигляді.
6. Календарний план-графік.

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Обрання теми та наукового керівника кваліфікаційної роботи	Квітень 2023 р.	
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	Травень 2023 р.	
3.	Визначення актуальності та стану проблеми, яка досліджується	Травень 2023 р.	
4.	Теоретичний аналіз літератури	Травень 2023 р.	
5.	Зібрання необхідних матеріалів та попереднє дослідження	Квітень-травень 2023 р.	
6.	Написання кваліфікаційної роботи	Травень-червень 2023 р.	
7.	Проведення дослідження	Травень 2023 р.	
8.	Подання готової кваліфікаційної роботи на розгляд керівнику	Червень 2023 р.	
9.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи, отримання відгуку керівника, рецензії	Червень 2023 р.	
10.	Проходження попереднього захисту	15.05.2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	20-22.05.2023	

7. Дата видачі завдання: « »__ 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Блінов О.А.

(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Хацько Є.В.

(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи: «Захист прав жінок: соціально-правовий аспект» 67 сторінок, 17 діаграм, 31 використаних джерел, 3 додатки.

ПРАВА ЖІНОК, ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ, СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ЖІНОК, ФЕМІНІЗМ, ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ, РІВНІСТЬ СТАТЕЙ.

Об'єкт дослідження - соціально-правові аспекти прав жінок.

Предметом є захист прав жінок: соціально-правовий аспект.

Мета дослідження – дослідити стан та сутність прав жінок в Україні та світі.

Завдання дослідження:

1. Розглянути основні поняття та концепції гендерної рівності.
2. Визначити вплив бар'єрів гендерних стереотипів у реалізації жінками своїх прав.
3. Визначити нормативно-правові аспекти, які забезпечують права жінок в Україні та світі.

Гіпотеза: захист прав жінок у соціально-правовому контексті сприяє забезпеченню рівності статей та зміцненню соціальної справедливості

Новизна дослідження. Наукова новизна обраної теми є однією зі спроб комплексного вивчення нормативно-правових аспектів захисту прав жінок у суспільстві.

Методи дослідження. Для досягнення мети та реалізації визначених завдань використовувалися такі методи наукового дослідження:

- теоретичні - аналіз, синтез, порівняння, узагальнення наукової літератури, класифікація і систематизація теоретичних та емпіричних даних, що стосуються прав жінок;
- емпіричні - спостереження, бесіда, анкетування на визначення проявів дискримінації жінок за ознакою статі в Україні.

Практичне значення отриманих результатів роботи полягає в поглибленому вивченні захисту прав жінок у сучасному суспільстві; теоретичні засади можуть бути

використані для підготовки відповідних спецкурсів і спецсемініарів у вищих навчальних закладах, надання пропозицій щодо просування гендерної рівності в Україні, а також пошуків сприятливих варіантів вирішень цієї проблеми.

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК	7
1.1. Гендерна рівність: основні поняття та концепції	7
1.2. Нормативно правове забезпечення прав жінок в Україні та світі	10
1.3. Жіночі рухи у сфері реалізації жінками своїх прав: їхній вплив на формування гендерної рівності	17
Висновки до першого розділу.....	24
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ РІВНОСТІ ПРАВ ЖІНОК	25
2.1. Аналіз стану гендерної нерівності серед жінок у сучасному суспільстві.....	26
2.2. Опис та інтерпретація результатів емпіричного дослідження щодо проявів дискримінації прав жінок у суспільстві.....	26
2.3. Рекомендації щодо подолання дискримінації прав жінок та проявів гендерної нерівності	49
Висновки до другого розділу	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Права жінок – це права людини. Жінки – люди, тому жінки та дівчата мають однакові фундаментальні права, такі як освіта, життя без насильства, справедлива оплата праці чи право голосу. Проте, в усьому світі є багато людей, яких позбавляють прав людини, на які вони мають право, просто тому, що вони жінки чи дівчата. Жодна країна світу ще не досягла гендерної справедливості. У багатьох місцях жінки ризикують своїм життям, відстоюючи свої права.

Незважаючи на прогрес у сфері гендерної рівності, ратифікацію більшості відповідних глобальних конвенцій і прийняття відповідного законодавства, українські жінки продовжують стикатися з перешкодами для своєї значущої економічної, громадянської та політичної участі, що ускладнюється ще й ризиками економічної нестабільності, поганого стану здоров'я та проявів до насильства для деяких із найбільш вразливих груп. Традиційні цінності та патріархальні погляди, які виправдовують дискримінацію та насильство щодо жінок і дівчат, залишаються широко поширеними.

Проблема дискримінації прав жінок в Україні існує через такі традиційні причини:

- Низький рівень кількості жінок у парламенті;
- Наявність у рекламі випадків несправедливих висловлювань, які ґрунтуються на патріархальній моделі;
- Покладення переважну більшість домашніх обов'язків та виховання дітей на жінку, через ознаку статі;

Гендерна нерівність лежить в основі багатьох проблем, які непропорційно впливають на жінок і дівчат, таких як домашнє та сексуальне насильство, нижча оплата праці, відсутність доступу до освіти та неналежне медичне обслуговування.

Найголовнішим у сфері забезпечення жінками їхніх прав, в Україні вважається Конституція України у якій затверджено рівність прав між обома статями. Окрім неї, існує й низка інших законів які спрямовані на регулювання гендерної рівності, серед них: Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Закон «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»,

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Також в Україні діє Закон України «Про торгівлю людьми».

Одними з головних припущень, на яких базуються сучасні уявлення про гендерну рівність є:

- Відмова від традиційного представлення інтересів людини в суспільно-політичному житті (що в кінцевому підсумку означає представництво інтересів патріархального ладу);
- Припинення гендерного насильства, викорінення дитячих шлюбів, а також забезпечення доступу до сексуального та репродуктивного здоров'я;
- Рівний доступ до освіти, розширення економічних можливостей жінок;
- Рівні уявлення про чоловіків і жінок і їх відповідні культурні та символічні ознаки;
- Визнання цінності жінок у становленні соціальних процесів;
- Відхід від класового суспільства і побудова нового, в якому всі люди цінуються однаково незалежно від статі, раси, національності, релігії тощо;

Дана дипломна робота оглядає основні теоретичні підходи та концепції щодо гендерної рівності, бар'єри які завдають тягар жінкам у сфері реалізації своїх прав, феміністичні рухи які посприяли їх усуненню, а також шляхи подолання гендерної нерівності та розширення прав і можливостей жінок, захищаючи права та покращуючи життя жінок і дівчат.

Стан наукового дослідження: вивченням питання стану гендерної рівності та захисту прав жінок займалися такі українські науковці: Марченко І.В., Кравчук І.В., Журавель І.М., К. Чижмарь Ю.А., Ганзицька Т.С., В.В. Іваненко, О. Болотська, Дашковська О.Р., Г. Христова. Серед зарубіжних вчених які вивчали захист прав жінок слід виділити: Чарльсворт, В. Брайтон, Е. Бредні, М. Дженіс, Д. Кроуфорд, Х. Крюгер, Ф. Лич.

Емпіричне дослідження базується на аналізі літератури, документації та матеріалів а також на результатах соціологічних досліджень, які проводились в Україні та світі впродовж останніх років.

Рівність прав для жінок — це більше, ніж надання можливостей будь-якій окремій жінці чи дівчині; це також зміна того, як працюють країни та спільноти. Це передбачає зміну законів і політики, завоювання сердець і розумів та інвестування в сильні жіночі організації та рухи.

Мета даної роботи: аналіз стану та сутності прав жінок в Україні та світі. Встановлення та аналіз системи міжнародних, регіональних а також національних нормативно-правових стандартів у сфері забезпечення гендерної рівності, систематизація виявлення соціальної зумовленості, загальних напрямів утворення. Аналіз руху основних показників, які визначають тенденції та сучасне становище гендерної рівності у суспільстві.

Для досягнення мети було поставлено ряд завдань:

1. Розглянути основні поняття та концепції гендерної рівності.
2. Визначити вплив бар'єрів гендерних стереотипів у реалізації жінками своїх прав.
3. Визначити нормативно-правові аспекти, які забезпечують права жінок в Україні та світі.

Об'єкт дослідження: соціально-правові аспекти прав жінок.

Предмет дослідження: захист прав жінок: соціально-правовий аспект.

Наукова новизна обраної теми є однією зі спроб комплексного вивчення нормативно-правових аспектів захисту прав жінок у суспільстві.

Практичне значення отриманих результатів роботи полягає в поглибленому вивченні захисту прав жінок у сучасному суспільстві; теоретичні засади можуть бути використані для підготовки відповідних спецкурсів і спецсемінарів у вищих навчальних закладах, надання пропозицій щодо просування гендерної рівності в Україні, а також пошуків сприятливих варіантів вирішень цієї проблеми.

Методи дослідження: вивчення наукової літератури, аналіз теоретичних даних та підсумків наукового дослідження, порівняння, логічне узагальнення, метод дедукції, метод пізнання.

Гіпотеза. Захист прав жінок у соціально-правовому контексті сприяє забезпеченню рівності статей та зміцненню соціальної справедливості.

Апробація основних положень і висновків дослідження здійснювалась виступом на Міжнародній науково-практичній конференції «ПОЛІТ. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ» з темою «Рівність статей та соціальна справедливість: захист прав жінок у сучасному суспільстві». Конференція відбулася 4-7 квітня 2023 року в Національному авіаційному університеті.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг основної роботи – 67 сторінок. Список використаної літератури включає 31 найменування (викладених на 3 сторінках)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК

1.1. Гендерна рівність: основні поняття та концепції

Існує низка ознак за якою постановлене світове та українське суспільство, вони включають в себе вік та стать людини, її соціальний клас та регіон мешкання, національну та релігійну приналежність, сексуальну орієнтацію, стан здоров'я людини тощо. Усі ми різні, у кожної людини свої пріоритети, цінності та вподобання, тому до інтересів та потреб кожної людини повинна бути повага зі сторони соціуму, це – фундамент демократичної країни [25; 29].

У демократичному суспільстві кожен має право вести своє життя відповідно до своїх пріоритетів та вподобань без будь-якої дискримінації. Коли у суспільстві наявний такий стан, коли всі люди вважаються рівними незалежно від їх статі, кольору шкіри, професії чи соціального статусу, лише тоді це можна назвати гендерною рівністю.

Поняття «гендер» сформувалось в половині ХХ ст. У Великій Британії, його походженням став термін «стать». Якщо розглянути відмінності між визначеннями «гендер» та «стать», то стать означає природні фізіологічні відмінності між жінками та чоловіками. Гендер стосується соціально сконструйованих ролей, поведінки, самовираження та ідентичності дівчат, жінок, хлопців, чоловіків та людей різної статі. Це впливає на те, як люди сприймають себе та один одного, як вони діють і взаємодіють, а також на розподіл влади та ресурсів у суспільстві. Існує значна різноманітність у тому, як індивіди та групи розуміють, відчують і виражають гендер через ролі, які вони беруть на себе, очікування, які на них покладаються, стосунки з іншими та складні способи інституціоналізації гендеру в суспільстві [3; 23; 29].

В психологічному аспекті поняття «гендер» вважається соціобіологічною ознакою, за якої люди мають здатність визначати поняття «жінка» та «чоловік». На думку соціальних психологів, дві головні причини, через які люди прагнуть відповідати стереотипам, — інформаційний та регулятивний тиск. Визначення

«нормативний тиск» являє собою певний процес, завдяки якому особа вимушена виправдати очікування соціуму аби воно не відкинуло її.

Якщо розглядати наукову літературу то в ній поняття «гендер» являється досить багатоаспектним явищем, воно вбачається в таких значеннях:

- Гендер як соціальні ролі та культурні інтерпретації маскулінних і фемінних особистісних рис і моделей поведінки, а не біологічних;

- Гендер як соціальність, яку набувають індивіди, народжені в жіночій або чоловічій біологічній категорії;

Отже, у широкому сенсі «гендер» можна визначити так:

Гендер - регульована та підтримана суспільством ціннісна система, норми та характеристики поведінки чоловіків та жінок, життєві установки та способи мислення, ролі та відносини між чоловіками та жінками, набуті особами в процесі розвитку особистості, і відповідно формування уявлення про жінок і чоловіків відповідно до їх статі [3; 23].

Рівність між жінками та чоловіками (гендерна рівність) - рівність прав та обов'язків, а також рівні можливості як для жінок, так і для чоловіків, дівчат і хлопців. Рівність означає, що права, обов'язки та можливості жінок і чоловіків не залежатимуть від того, чи народились вони чоловіком чи жінкою. В основі гендерної рівності лежить той факт, що як чоловічі, так і жіночі інтереси, потреби та пріоритети повинні братися до уваги, визнаючи унікальність різних соціальних груп.

Гендерна оцінка вивчає те, як програма чи проєкт розглядає та реагує на гендерну диспропорцію та нерівність через свої цілі, заходи та політику. Проєкт відповідає на два ключові питання:

Гендерна рівність – передбачає процес становлення справедливості по відношенню до жінок і чоловіків. Щоб забезпечити справедливість, необхідно вжити заходів для компенсації історичних і соціальних недоліків, які заважають жінкам і чоловікам працювати на рівних умовах. За умови, яка надає жінкам на рівні з чоловіками мати рівну можливість користуватися правами людини, суспільно цінними благами, можливостями та ресурсами.

Гендерна рівність вимагає, щоб жінки та чоловіки мали однакову свободу вибору щодо життя, яким вони хочуть жити, а також щоб їхні права, обов'язки та можливості як громадян не визначалися тим, чи вони народжені чоловіком чи жінкою. Сприяння заходам щодо гендерної рівності – це спосіб інвестувати в жінок і покращити їх життя, життя тих, про кого вони піклуються, і суспільства в цілому.

Трактування гендерної рівності відповідно до Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок» визначається тим, що однаковий правовий статус та можливості для його реалізації між жінками та чоловіками, дозволяє представникам обох статей приймати рівноправну участь у будь-яких суспільних сферах життя [11].

Руднева О.В. визначає гендерну рівність як стабільне правове становище людей в соціумі, що передбачає рівні права, можливості, дії та обов'язки між представниками обох статей [25].

Гендерна рівність входить до першорядних основ прав людини. Стандарти якої небудь сфери права мають бути відповідними до основних принципів права.

Галузь гендерної рівності має певний набір установок, серед них:

- Рівність прав означає, що чоловіки та жінки мають рівні права згідно із законом у всіх сферах життя;
- Рівність можливостей – гарантування щодо рівності умов на практиці для однакового розподілу, забезпечення державних, економічних, соціальних і культурних цінностей, виключаючи дискримінацію та притиснення статі, які негативно впливають на життєдіяльність та самореалізацію людини;
- Рівність умов для втілення своїх можливостей та реалізації прав;
- Дотримання принципу «гендерної симетрії» який реалізований в практичній діяльності і являє собою становлення рівності між жінками і чоловіками;

Політика гендерної рівності – це заходи, які підтримують справедливе ставлення до жінок і чоловіків. На робочому місці політика гендерної рівності, така як оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами та гарантоване працевлаштування після повернення на роботу, гнучкі умови праці для працівників з

обов'язками по догляду та відпустка для опікунів, дозволяють жінкам залишатися з оплачуваною роботою та бути прив'язаними до робочої сили, навіть якщо вони здійснюють догляд.

Ініціативи щодо гендерної рівності на робочому місці можуть усунути багато перешкод для повноцінної та рівноправної участі жінок у робочій силі та допомогти створити рівні умови для чоловіків і жінок. Але для досягнення результатів гендерної рівності такі заходи мають підтримуватися сприятливим інституційним середовищем.

Інституційне середовище формується національною законодавчою базою, культурою робочого місця та нормативними уявленнями про роль жінок і чоловіків у роботі та суспільстві. Саме в широкому інституційному середовищі жінки вирішують, коли виконувати оплачувану роботу, скільки та який тип оплачуваної роботи їм слід виконувати. Закони про працю та дискримінацію, що враховують гендерні аспекти, інклюзивна культура на робочому місці, медіа та публічний дискурс про позитивну роль жінок у суспільстві – усе це приклади того, як інституційне середовище може сприяти сприйняттю та успіху політики гендерної рівності на робочому місці.

Заходи щодо гендерної рівності, впроваджені в контексті сприятливого інституційного середовища, сприятимуть розширенню прав і можливостей жінок і сприятимуть досягненню гендерної рівності. Це довгостроковий проєкт, який починається з простих, добре розроблених втручань на робочому місці та змінених ставлень, таких як рівність можливостей для жінок і чоловіків під час найму, просування по службі та лідерства; рівна оплата праці; рівний доступ до профспілкового представництва та ведення колективних переговорів, захист материнства, рівний доступ до політики, яка допомагає поєднувати роботу та сімейні обов'язки [24].

Зараз Україна рухається до гендерної рівності, хоч і не з стрімкими темпами. Україна прагне стати повноцінною частиною Європейського співтовариства, наближаючись до нього за соціально-економічними показниками та рівнем життя.

Для цього нашій країні потрібно буде виконати всі свої зобов'язання щодо гендерної рівності.

Підсумовуючи, можна сказати, що дотримання прав людини формується як певна правова досконалість, а пріоритетним засобом його реалізації є загальноправові принципи. Ключовим принципом права виступає багатоаспектний принцип рівності, який відображає розвиток соціальної демократії. Гендерна незалежність є частиною загального принципу рівності. Поняття «стать» різниться від поняття «гендеру» константою природи, яка виражає сукупність анатомічних і фізіологічних властивостей, за якими людина визначається як жінка або чоловік.

1.2. Нормативно правове забезпечення прав жінок в Україні та світі

Гендерна рівність лежить в основі прав людини та цінностей ООН. Дискримінація за ознакою статі заборонена майже всіма договорами про права людини. Незважаючи на значний прогрес, досягнутий у забезпеченні прав жінок у всьому світі, мільйони жінок і дівчат продовжують зазнавати дискримінації та насильства, їм відмовляють у рівності, гідності та автономії та навіть у житті [7].

Ця дискримінація та насильство щодо жінок і дівчат, глибоко вкорінені в тканині суспільства, є стійкими та систематичними. Останніми роками відновився скептицизм і заперечення міжнародних стандартів, що стосуються прав людини жінок, гендерної рівності та гендерно зумовленого насильства, тоді як жінки та дівчата все частіше вимагають рівності з чоловіками.

Міжнародні стандарти прав людини, що містяться в міжнародних договорах, ратифікованих Україною, є першорядним фактором права, на основі якого можуть регулюватися внутрішньодержавні відносини, і можуть бути прямою основою для вирішення питань.

Одним з найголовніших ратифікованих міжнародних договорів є Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок, яку прийняли 18 грудня 1979 року з метою впровадження відповідного плану дій, щодо усунення дискримінації прав жінок на національному рівні. Конвенція є ваговою у сфері захисту жінками своїх

прав, адже це єдиний міжнародно-правовий документ який направлений конкретно на захист прав жінок та усунення їх дискримінації [7].

Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок, є комбінованим знаряддям у сфері забезпечення жінками своїх прав, у ній йдеться про: цивільні права, політичні права, культурні, соціальні та економічні права.

Конвенція має здатність діяти як на публічні так і на приватні галузі. Вона не лише передбачає покладання державою певних намагань та протистоянь дискримінації у суспільній сфері, а й налаштовує неопублічні сфери (членів сім'ї чи бізнес) також протидіяти цьому негативному явищу з метою його подолання.

Також Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок передбачає протистояння культурі патріархату, для забезпечення рівності між чоловіками і жінками та усунення патріархальних стереотипів.

Також у Конвенції наголошується про те, що гарантії щодо прав жінок здійснює безпосередньо держава, що сприяє покращенню національної політики.

Основними принципами якими регулюється Конвенція є:

- Усунення будь яких проявів дискримінації щодо жінок;
- Вдосконалити становище жінок у соціумі;
- Побороти бар'єри та стереотипи які заважають жінкам стати рівними у своїх правах [7].

Актуальність даного питання полягає у тому що, ми всі маємо право на права людини. До них належать право на життя без насильства та дискримінації; мати унормований рівень фізичного та психічного здоров'я; бути освіченим; мати власність; голосувати; отримувати рівну заробітну плату.

Також, забезпечення гендерної рівності та усунення дискримінації прав жінок ґрунтується на таких законодавчих документах України:

- Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [13];
- Закон України «Про забезпечення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків» [11].
- Закон України «Про протидію домашньому насильству» [12].

- Закон України «Про протидію торгівлі людьми» [15].

До другорядних документів у сфері захисту жінками своїх прав можна віднести:

- Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків прийнята постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 р. No 273;
- Державна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року, схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 24.02. 2016 р. No 111;
- Національна стратегія у сфері прав людини, затверджена Указом Президента України від 25 серпня 2015 року No 501/2015;
- Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2020 року, прийнятий розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02. 2016 р. No 113-р;
- 06 грудня 2017 року було прийнято Закон України, який називається "Закон про внесення змін до Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством". Крім того, 07 грудня 2017 року був ухвалений ще один закон України, який має назву "Закон про запобігання та протидію домашньому насильству".

Ці законодавчі акти внесли значні зміни до законодавства, але їх зовсім недостатньо.

Статтею 9 Конституції України визначено, Міжнародні договори, які визначені обов'язковими відповідно до згоди, наданої Верховною Радою України, є складовою частиною національного законодавства України. Згідно з другою частиною статті 19 Закону України "Про міжнародні договори України", якщо міжнародним договором України, який набрав чинності у встановленому порядку, встановлені положення, відмінні від положень відповідного законодавства або акту України, то застосовуються положення міжнародного договору.

Тому міжнародні акти, до яких відноситься Стамбульська конвенція яка набула чинності для України 1 листопада 2022 року, мають пріоритет над національним законодавством України. Відповідно, ратифікація та подальша імплементація положень Стамбульської конвенції сприятиме стабільному підходу до регулювання суспільних відносин у сфері захисту прав жінок. В результаті ми матимемо системні та комплексні заходи щодо захисту прав постраждалих від насильства та домашнього насильства. Не менш важливим є те, що ратифікація Стамбульської конвенції захистить українське законодавство від політичних впливів, які можуть проявлятися у скасуванні чинних законів про запобігання та протидію домашньому насильству тощо. Адже закон може змінюватися, а може і не змінюватися, а гарантії, встановлені міжнародним актом, залишаються чинними. Водночас нові закони, які будуть прийняті після ратифікації Стамбульської конвенції, не можуть їй суперечити.

У першій главі Конвенції зазначено, що держави, які ратифікували цю Конвенцію, зобов'язуються, серед іншого, забезпечувати заходи захисту від усіх форм насильства проти жінок і домашнього насильства, а також сприяти міжнародній співпраці у цій сфері.

Таким чином, якщо Україна ратифікує цю Конвенцію, держава муситиме переглянути наявну практику дискримінації у справах, пов'язаних із насильством проти жінок. За даними Фонду народонаселення ООН та Женевського центру демократичного контролю над збройними силами, 38% суддів і 39% прокурорів вважають насильство в родині "приватною справою", а 59% працівників правоохоронних органів вважають більшість заяв про насильство в родині "особистим".

Тут виступають протиріччя бо, до 84% поліцейських надають перевагу примиренню, а не покаранню, до 62% правоохоронців вважають, що багато жертв зґвалтування провокують цей злочин. Дослідження також показують, що такої думки дотримуються 10% прокурорів, 11% суддів і 12% міліціонерів.

У главі другій йдеться про те що, державна політика, спрямована на захист жінок, які постраждали від насильства, а також осіб, які постраждали від

домашнього насильства, повинна передбачати збір даних, а також передбачати відповідне фінансування [18].

Відповідно до Конвенції Україна зобов'язується:

Регулярно збирати статистичні та популяційні дані про випадки насильства над жінками та домашнього насильства.

У даних має бути відображена інформація про стать потерпілого та злочинця, їхні родинні стосунки, місце проживання та вік. На сьогоднішній день в Україні немає офіційних даних про те, жінки з якої місцевості найчастіше потерпають від домашнього та гендерно обумовленого насильства, ми не знаємо вік жертв та кривдників, а значить, не можемо сформулювати відповідний стан. Облікові дані також повинні містити інформацію про частку судимостей за всі форми насильства, які охоплюються цією Конвенцією, а також про кількість судових постанов, виданих для захисту жертв від насильства.

Також вона спрямована на сприйняття реалізовування державних програм протидії домашньому насильству та забезпечити належне фінансування та діяльність служб, які працюють з жертвами домашнього насильства.

Її діяльність полягає в проведенні досліджень щодо насильства над жінками та домашнього насильства і виділенні коштів на систематичні соціологічні дослідження. Ці дослідження спрямовані не лише на виявлення проблем, стереотипів і інших дискримінаційних явищ у суспільстві, а й на профілактику та просвітництво серед населення.

У главі третій Конвенції, вказується про вжиття превентивних заходів державою з метою викорінення гендерних стереотипів чи ролей, підвищення обізнаності та попередження домашнього насильства [7].

Статтею 21 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» встановлено, Навчальні заклади мають забезпечувати виховання культури гендерної рівності, ненасильницької поведінки, взаємоповаги та рівномірного розподілу професійних і сімейних обов'язків між жінками і чоловіками. В освітньому процесі (на всіх рівнях освіти: початковій, середній, вищій) необхідно впроваджувати курси/предмети/уроки, спрямовані на розгляд питань, пов'язаних з

рівністю, демонтажем гендерних стереотипів, формуванням здорових міжособистісних відносин і протидії насильству [11].

Загальні рекомендації, прийняті Комітетом з ліквідації дискримінації щодо жінок, № 1-37, серед іншого, передбачають, що для виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок необхідно запровадити на всіх рівнях освіти обов'язкові шкільні предмети відповідно до віку, пов'язані із всебічним сексуальним вихованням, включаючи теми сексуального та репродуктивного здоров'я та прав, відповідальної статевої поведінки, запобігання ранній вагітності та профілактики захворювань, що передаються статевим шляхом. Вчителі різних рівнів повинні пройти спеціальну підготовку щодо подання інформації відповідно до віку. У ситуаціях, коли вчителі середньої школи є переважно чоловіками, державі заохочується докласти зусиль, щоб знайти, навчити та працевлаштувати жінок-вчителів, які можуть служити прикладом для наслідування та робити класні кімнати безпечнішими та розширювати можливості для дівчат і молодих жінок.

Попри це, було докладено значних зусиль для зміцнення стандартів гендерної рівності як на рівні Ради Європи, так і в її державах-членах. Чотири основні договори лежать в основі основних стандартів гендерної рівності Ради Європи. Це «основоположні» договори: Європейська конвенція з прав людини та Європейська соціальна хартія (змінена), а також два договори «нового покоління», Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та Конвенція про запобігання насильству та боротьбу з ним, яка спрямована на протидію домашньому насильству. Починаючи з 1970-х років було прийнято ряд рекомендацій Комітету міністрів щодо питань гендерної рівності. Перша Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2014-2017 рр. забезпечує стратегічну основу для впровадження цих стандартів, щоб наблизити країни-члени до фактичної гендерної рівності. Однією з п'яти цілей Стратегії гендерної рівності Ради Європи є робота з державами-членами щодо гарантування рівного доступу жінок до правосуддя [19; 28].

Стратегія встановлює, що дії в цій сфері спрямовані на: аналіз національних і міжнародних рамок для збору даних і визначення перешкод, з якими стикаються

жінки в отриманні доступу до національних судів і міжнародного правосуддя; визначати, збирати та поширювати існуючі засоби правового захисту та належну практику для полегшення доступу жінок до правосуддя; та надати рекомендації щодо покращення ситуації. Регіональний проєкт «Покращення доступу жінок до правосуддя в п'яти країнах Східного партнерства (Вірменія, Азербайджан, Грузія, Республіка Молдова та Україна) сприяє загальному впровадженню Стратегії гендерної рівності та, зокрема, реалізації Цілі стратегії: гарантування рівний доступ жінок до правосуддя. Проєкт фінансувався Рамковою програмою співробітництва Східного партнерства Ради Європи на 2015-2017 рр. та виконувався Відділом гендерної рівності Ради Європи.

Загалом, українське законодавство не є дискримінаційним. Основним недоліком виступає реалізація нормативних актів на практиці: нехтування законодавчих актів, нейтральне відношення до аналізу та розгляду справ які мають відношення до захисту прав жінок – все це призводить до того, що правосуддя стає нерівномірним.

1.3. Жіночі рухи у сфері реалізації жінками своїх прав: їхній вплив на формування гендерної рівності

Жінки боролися за рівність і боролися проти гноблення протягом століть, і хоча деякі битви були частково виграні - наприклад, право голосу та рівний доступ до освіти - жінки все ще непропорційно страждають від усіх форм насильства та дискримінації в усіх аспектах життя [20; 23].

Було багато надзвичайних жінок, які відіграли важливу роль у місцевій чи світовій історії, але не всі вони обов'язково були захисниками проблем жінок. Жіночий рух складається з жінок і чоловіків, які працюють і борються за досягнення гендерної рівності та покращення життя жінок як соціальної групи. У більшості суспільств жінки традиційно залишалися вдома як дочки, дружини та матері, і ми часто знаємо про жінок в історії лише через їхні стосунки з відомими чоловіками. Звичайно, багато жінок протягом історії дійсно відігравали важливу роль у

культурному та політичному житті, але вони, як правило, були непомітними. Організований жіночий рух по-справжньому почався лише в 19 столітті, хоча жінки-активістки та боротьба за рівність завжди були частиною суспільства.

Одним із перших піонерів, які думали та писали про жінок як групу, є італійська письменниця Крістін де Пізан, яка опублікувала книгу про становище жінки в суспільстві ще в 1495 році. Крістін де Пізан писала про книги відомих чоловіків, які вона читала, який писав книги про гріхи та слабкості дівчат і жінок, ставив під сумнів, чи жінки взагалі були людьми, чи вони більше схожі на тварин. Робота Крістін де Пізан є гарним прикладом ранніх етапів боротьби за рівноправність жінок. Проте вона дуже незвичайно вміла читати й писати, що було зовсім не властиво жінкам того часу [9; 10].

У пізнішій історії жінки брали участь у Французькій революції з самого початку: демонстрації, які призвели до революції, почалися з того, що велика група робітниць вирушила до Версаля, вимагаючи не лише їжі, щоб прогодувати свої родини, а й політичних змін. Проте Французька революція не привела до належного визнання прав жінок. З цієї причини у вересні 1791 року Олімп де Гуж написала Декларацію прав жінки та громадянки у відповідь на Декларацію прав людини та громадянина та з наміром викрити неспроможність Французької революції за визнання гендерної рівності. У результаті її творів де Гуж була звинувачена, засуджена та засуджена за державну зраду, що призвело до її негайної страти.

Жіночий рух почав розвиватися в Північній Америці, головним чином тому, що там жінкам дозволили йти до школи раніше, ніж у Європі, а жінки, які вміють читати й писати та яких заохочують думати самостійно, зазвичай починають сумніватися, як працює суспільство. Перші активісти мандрували Північною Америкою та боролися за припинення рабства та гноблення жінок. У 1848 році вони організували «Першу конвенцію про права жінок» і продовжували проводити кампанію за покращення соціального становища всіх жінок. Рух також почався в Європі з такими ж широкими цілями: активісти збирали підписи з вимогою, щоб жінки, які працюють, отримували свою зарплату, а не своїх чоловіків, щоб жінки мали можливість володіти будинком і піклуватися про своїх дітей [9].

Боротьба за право жінок голосувати на виборах відома як «суфражистський рух». До кінця 19 століття це стало всесвітнім рухом, і з цього моменту почали використовувати слова «фемінізм» і «феміністичний рух».

Ця перша хвиля фемінізму включала масові демонстрації, видання газет, організовані дебати та створення міжнародних жіночих організацій. До 1920-х років жінки отримали право голосу в більшості європейських країн і Північної Америки. Приблизно в той же час жінки стали більш активними в комуністичних, соціалістичних і соціально- демократичних партіях, оскільки все більше жінок почали працювати поза домом на фабриках і в офісах. Вперше жінкам було дозволено вступати до університету на початку 20 століття, маючи і кар'єру, і сім'ю. У деяких країнах, коли фашистські партії прийшли до влади, феміністичний рух було заборонено.

Жінки знову почали об'єднуватися після закінчення Другої світової війни, і незабаром вони отримали рівні політичні права в більшості європейських країн, причому емансипація жінок стала важливою метою, і більшості жінок було дозволено працювати на повний робочий день, розлучатися з чоловіком і навчатися в університеті [17].

У Західній Європі та США феміністичний рух відродився до 1970-х років. Хоча ця друга хвиля фемінізму мала на меті досягнення «визволення жінок», різні групи мали різні уявлення про те, як це робити. Ліберальні феміністки хотіли кращих законів про рівність і реформи таких інституцій, як школи, церкви та ЗМІ. Радикальні феміністки стверджували, що основною причиною нерівності жінок є патріархат: чоловіки як група пригнічують жінок. Вони також зосередилися на насильстві над жінками з боку чоловіків і почали говорити про насильство в сім'ї та згвалтування. Соціалістичні феміністки стверджували, що саме поєднання патріархату та капіталізму є причиною пригнічення жінок [10; 17].

Друга хвиля фемінізму також призвела до появи нових галузей науки: жіночі дослідження стали дисципліною, яку потрібно вивчати в університетах, почали публікувати книги про досягнення жінок у літературі, музиці та науці, а також записувати раніше неписану історію жінок.

Нарешті, жіночий рух відіграв важливу роль у розробці міжнародних документів про права жінок, таких як Загальна декларація прав людини та Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.

Третя хвиля фемінізму в основному стосується американського руху 1990-х років і була реакцією на негативну реакцію консервативних ЗМІ та політиків, які оголосили про кінець фемінізму або посилалися на «постфемінізм». Термін «люфт» популяризувала Сьюзан Фалуді у своїй книзі «Люфт». Неоголошена війна проти жінок, опублікована в 1991 році, описує негативну реакцію патріархальної системи на звільнення жінок. Навряд чи це було нове явище: жіночі рухи завжди зустрічали антагонізм. Однак у 1980-х інституціоналізовані форми нападу на права жінок посилювалися. Третю хвилю фемінізму можна охарактеризувати підвищеним усвідомленням категорій, що збігаються, таких як раса, клас, стать, сексуальна орієнтація. Більше уваги також було приділено расовим питанням, включаючи статус жінок в інших частинах світу (глобальний фемінізм). Це також був момент, коли було створено низку феміністичних неурядових організацій, які зосереджувалися на конкретних феміністичних проблемах, а не претендували на репрезентацію загальних феміністичних ідей.

Фемінізм третьої хвилі активно використовує медіа та поп-культуру для просування своїх ідей і ведення діяльності, наприклад, шляхом публікації блогів або електронних журналів. Він зосереджений на наблизенні фемінізму до повсякденного життя людей. Основні проблеми, які хвилюють феміністок третьої хвилі, включають: сексуальні домагання, домашнє насильство, різницю в оплаті праці між чоловіками та жінками, розлади харчової поведінки та образу тіла, сексуальні та репродуктивні права, злочини честі та калічення жіночих статевих органів. В Україні розвиток організованих груп жінок, які поділяють спільні цілі та спільні інтереси, гальмувався відсутністю Української держави та суворими обмеженнями, накладеними на українські громадські організації різними іноземними властями. Тим не менше, починаючи з 1880-х років, українкам вдалося створити дієві організації при всіх державах, що окупували Україну — Росії, Австро-Угорщині та міжвоєнній Польщі,

Румунії, Чехословаччині, Угорщині і навіть СРСР. Жіночі організації також засновували жінки-іммігрантки в Європі та Новому Світі [30; 31].

Українські жіночі організації мали передусім самодопомоговий і громадський характер. Членів спочатку не цікавили фемінізм, звільнення жінок або традиційні жіночі справи, такі як боротьба з проституцією та сприяння філантропії, освіти та виборчому праву. Натомість напрямок жіночого руху в Україні був подібним до того, що був за всіх колоніальних режимів: він звертався до потреб усієї спільноти, а не лише жінок. Організоване українське жіноцтво прагнуло розширити роль жінки в існуючих установах і національно-визвольній боротьбі, подолати злидні, хвороби та неписьменність. Вони адаптувалися до існуючих інститутів і звичаїв і замість того, щоб кинути виклик суспільству, наголошували на важливості сім'ї та економічної та соціальної ролі матері. Однак вони також зберегли свою політичну незалежність і не стали додатками політичних партій, де домінують чоловіки. У міру того як жіночі організації зростали, опозиція змусила жінок сформулювати феміністичну програму [16]. Інтерес до фемінізму серед цих жінок розвинувся в результаті їхньої активності.

Початок українського жіночого руху бере початок із призупинення царською владою Вищих жіночих курсів у Києві у 1886 р. Заборона призвела до створення першого самостійного жіночого гуртка за ініціативою О. Доброграєвої. Товариство було неформальним, тому що всі організації мали бути санкціоновані міліцією. Спроби київських жінок отримати дозвіл на створення жіночого клубу з 1880-х рр. увінчалися успіхом лише після революції 1905 р. Жінки в Києві та Харкові заснували філії імперських жіночих організацій, таких як Товариство взаємодопомоги трудящих жінок і товариство захисту жінок. Українські філії розвинули своєрідні форми діяльності. У Харкові жінки засновували школи під егідою Харківського товариства грамотності. Там Христина Алчевська стала головним представником освіти дорослих і керувала найстарішою та найбільшою школою грамотності дорослих в Україні. У 1870-х роках жінки Києва організували Притулок для дітей робітничого класу; діяв до 1917 року [10].

Для жіночого руху в Києві була характерна тісна співпраця між українськими, єврейськими та російськими жінками. Там у 1901 році була заснована виключно

українська жіноча організація «Жіноча громада в Києві». Оскільки саме українські організації були заборонені царським режимом, громада та інші подібні групи, діяли таємно та збиралися під керівництвом вигляд жіночих чаїв. Після революції 1905 р., коли громадські організації були легалізовані, члени громади діяли відкрито; вони успішно лобіювали Союз рівноправності жінок за визнання прав жінок і федеративну структуру в імперській організації. Жінки приєднувалися до товариств «Просвіта» та кооперативного руху, що виник після революції, і часто засновували жіночі секції в місцевих «Просвітах» і кооперативних осередках.

В Галичині під владою Австрії громадські організації мали змогу легально розвиватися. Інститути для вдів і сиріт, засновані під тиском Австрії українським католицьким духовенством на початку 1800-х років, прагнули полегшити становище жінок у родинах священиків. Інститути привчали жінок цікавитися громадськими та господарськими справами. У деяких галицьких містах, як-от Перемишль, інститут і пов'язані з ним жінки сприяли створенню шкіл для дівчат. У 1868 році, коли було створено перше товариство «Просвіта» в Галичині, жінки створили при ньому неофіційну допоміжну силу. Першою жінкою, офіційно прийнятою до товариства «Просвіта», була І. Сембратович-Остерман. Першою окремою жіночою організацією з офіційним статутом і структурою було «Товариство руських панянок», засноване у Львові.

Жінки також були основною, хоча й не єдиною, силою, що стояла при створенні Товариства дитячих закладів «Українська захоронка» та Товариства допомоги прислузі. Українські жінки були одними з перших в Австрійській імперії, хто склав петиції за право жінок відвідувати державні гімназії та університети та організовувати провиборчі мітинги (деякі з них спільно з польськими та єврейськими жінками). У березні — грудні 1908 р. вони видавали соціалістичний жіночий півмісячник «Мета». Вони також редагували додаток до найвпливовішої галицько-української газети «Діло» під назвою «Жіноче діло» [9; 20].

В сучасній Україні феміністський рух набув неабиякого розвитку. До початку війни рух феміністок являв собою усунення застарілих патріархальних установок, які лише заважають людям у соціумі. Актуальним стало проведення громадських

просвітницьких та мистецьких заходів, цільовою аудиторією яких були підлітки та молодь, люди з профеміністичною позицією.

Війна в Україні змінила жіночий рух, але не зупинила його. Як і всі інші в Україні, феміністкам довелося швидко адаптуватися до російського вторгнення, яке почалося минулого року. З того моменту, як країна прокинулася від ракетних ударів по містах, масові феміністичні організації переключилися на надання гуманітарної допомоги та допомогу переміщеним особам у пошуку притулку, намагаючись при цьому зосередитися на правах жінок. Жінки та дівчата були змушені покинути свої домівки та зіткнутися з ризиком бути вбитими, зґвалтованими, залученими до торгівлі людьми, пораненими чи інфікованими на шляху евакуації. Ті ж жінки та дівчата, які вирішили залишитися вдома чи в бомбосховищах, зіткнулися з такими ж труднощами.

Численні жінки та дівчата, яким вдалося вижити, перебувають у постійному пошуку житла та засобів до існування, піклуються про дітей, літніх родичів та членів родини з обмеженими можливостями. Багато з них втратили можливість працювати та заробляти гроші. Багатьом ще потрібно зцілитися від фізичних і психологічних травм.

Наведемо в приклад «FemSolution» - масова феміністична організація, заснована групою київських студенток у м. 2016. З початку війни, пожвавила свою активність, яка була на межі вигорання. FemSolution розпочала своє існування з організації протестів проти дискримінації та насильства, а також підвищення обізнаності про фемінізм за допомогою лекцій, мистецтва та онлайн-активізму. Протягом двох тижнів після вторгнення основні члени групи організували постачання для жінок-переміщених осіб. Їхній волонтерський дух і тверді переконання допомогли їм швидко адаптуватися до нових потреб, які принесла війна [30; 31].

Таким чином, можемо сказати що жіночі рухи відіграють, та відіграли вагому роль у сфері становлення гендерної рівності, вони впродовж тривалих років борються за досягнення покращення життя жінок як соціальної групи, набуття ними рівності в політичному, економічному та соціальному середовищі.

В умовах війни в Україні, феміністичні організації стали зосереджені на наданні гуманітарної та психологічної внутрішньоопереміщеним особам, жінкам та дівчатам які зазнали насильства, тобто жіночі організації зорієнтувалися на проблеми які принесла за собою війна та почали активно адаптуватися до нових потреб.

Висновки до першого розділу

Підходячи до кінця першого розділу даної дипломної роботи, можемо зробити такі висновки: Гендерна рівність - процес, що прагне досягти справедливості і рівноправ'я для жінок і чоловіків. В основі гендерної рівності лежить принцип врахування інтересів, потреб та пріоритетів як жінок, так і чоловіків, визнаючи при цьому різноманітність різних груп представників обох статей.

Гендерна рівність лежить в основі прав людини та цінностей ООН. Наша країна, яка на успішному шляху до демократії підтримує Європейські цінності та прагне функціонувати разом з ними.

Одним з найголовніших ратифікованих Україною міжнародних договорів є Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, або Стамбульська конвенція, Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека". Забезпечення гендерної рівності та усунення дискримінації прав жінок ґрунтується також на законодавчих документах України: Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Закон України «Про забезпечення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків», Закон України «Про протидію домашньому насильству», «Закон України «Про протидію торгівлі людьми». Основним недоліком є реалізація нормативних національних та міжнародних актів на практиці: нехтування законодавчих актів, нейтральне відношення до аналізу та розгляду справ які мають відношення до захисту прав жінок.

Протягом століть жінки прагнули здобути рівність і боролися проти притиснення своїх прав протягом століть, деякі битви були частково виграні -

наприклад, право голосу та рівний доступ до освіти, а деякі таки ні - жінки все ще непропорційно страждають від усіх форм насильства та дискримінації в усіх аспектах життя. Важливими у сфері реалізації жінками своїх прав стали три хвилі жіночих рухів. Перша хвиля передбачала масові демонстрації, видання газет, організовані дебати та створення міжнародних жіночих організацій. До 1920-х років жінки отримали право голосу в більшості європейських країн і країн Північної Америки. Друга хвиля мала на меті досягнення «визволення жінок»: досягнення кращих законів про рівність і реформи таких інституцій, як школи, церкви та ЗМІ, зосередження на патріархальних стереотипах та боротьбі з ними на насильстві над жінками з боку чоловіків і почали говорити про насильство в сім'ї та звалтування. Третя хвиля жіночих рухів передбачала активне використання медіа та поп-культури для просування своїх ідей і ведення діяльності, наприклад, шляхом публікації блогів або електронних журналів.

В сучасній Україні впродовж років можна побачити змін соціальних норм та усунення гендерних стереотипів, що підвищило стійкість та процвітання жінок в Україні. Зміни соціальних норм і відмова від гендерних стереотипів в освіті, на роботі, вдома та в суспільному житті, а також створення сприятливого середовища та зростаючого суспільного запиту посприяло просуванню рівних прав та можливості для жінок в Україні на сьогоднішній день.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ РІВНОСТІ ПРАВ ЖІНОК

2.1. Аналіз стану гендерної нерівності серед жінок у сучасному суспільстві

У цьому розділі емпіричної частини дипломної роботи я демонструю проведене мною серед студентів 4 курсу 416 спеціальності «Соціальна робота» емпіричне дослідження, яке передбачало собою опитування спрямоване на визначення сучасного стану рівності прав, дій та можливостей жінок. Дослідження проводилось серед студентів, дівчат, віком від 20 до 26 років, з акцентом на виявлення дискримінації за ознакою статі, згідно їхнього життєвого досвіду та бачення. Також, на основі існуючого дослідження, задля порівняння результатів, було проведено аналогічне дослідження серед хлопців, студентів 4 курсу спеціальності «Соціальна робота».

Дискримінація прав жінок є доволі поширеною та складною проблемою, яка може виявлятися у різних сферах життя, включаючи працевлаштування, заробітну плату, освіту, доступ до політичної влади, сімейне життя тощо. Не дивлячись на вагомості досягнення у питанні жіночої рівноправності та боротьби з дискримінацією, питання, пов'язане з нерівністю все ще залишається актуальним для українського суспільства та потребує належних шляхів його вирішення.

Мета дослідження – визначення стану проявів гендерної нерівності та дискримінації прав жінок, серед дівчат - студентів 4 курсу, спеціальності «Соціальна робота», а також визначення точки зору чоловіків, майбутніх соціальних педагогів, які також є студентами 4 курсу спеціальності «Соціальна робота» на проблему гендерної нерівності жінок.

У дослідженні використовувався метод опитування, а саме – анкетування, який передбачав собою отримання відповідей на поставлені запитання.

У опитуванні взяли участь 30 осіб, 24 особи були студентки університету, а 6 осіб – випускниці. Респондентам було надано доступ до Google Forms (Гугл Форми) у якій 15 запитань, 5 з яких передбачали собою відкриті, розгорнуті відповіді а також

віконце для особистих коментарів, запитань та доповнень, які могли б виникнути у респондентів під час проходження анкетування (див. Додаток Б).

У іншому дослідженні, яке було розроблене для чоловіків взяли участь також 30 осіб, зокрема 10 з них були студентами які навчалися на інших спеціальностях. Опитування передбачало 16 запитань, 4 з яких передбачали відповіді відкритого типу. Проводилось опитування також у Google Forms.

Обрала саме метод анкетування, тому що, вбачаю у ньому ряд переваг, основними з яких є: достатня кількість часу у респондентів для обдумання запитання та надання відповіді, сформульований та продуманий задля досягнення поставленої мети спектр питань, також незалежність та конфіденційність відповідей респондентів та можливість правильної обробки даних.

Розробляючи анкету дотримувалась алгоритму розробки анкети, правил структурної послідовності та логічного взаємозв'язку запитань.

Формулюючи анкету використовувала різні типи запитань, а саме: альтернативні, запитання з вибірковою відповіддю, питання за шкалою Лайкерта, за шкалою важливості, неструктуровані та відкриті питання [3; 27].

2.2. Опис та інтерпретація результатів емпіричного дослідження щодо проявів дискримінації прав жінок у суспільстві

Як ми вже зазначали респондентами були лише жінки, віком від 20 до 26 років які на шляху здобуття вищої освіти за спеціальністю «Соціальна робота», що з однієї сторони зумовлює їхню зацікавленість даною темою. Тема анкети звучала так: «Прояви гендерної нерівності в житті жінок»

Розподіл студентів за віком є таким:

Віком 20 років становили 11 респонденток, тобто 36,7% від загальної кількості опитуваних студенток;

Віком 21 рік становили 13 респонденток, тобто 43,3% від загальної кількості опитуваних студенток;

Віком 22 роки становили 2 студентки, що становить 6,7% від загальної суми респонденток, віком 23 роки – аналогічно;

Віком 24 роки становила 1 студентка, тобто 3,3% від загальної суми респонденток, віком 26 років – аналогічно;

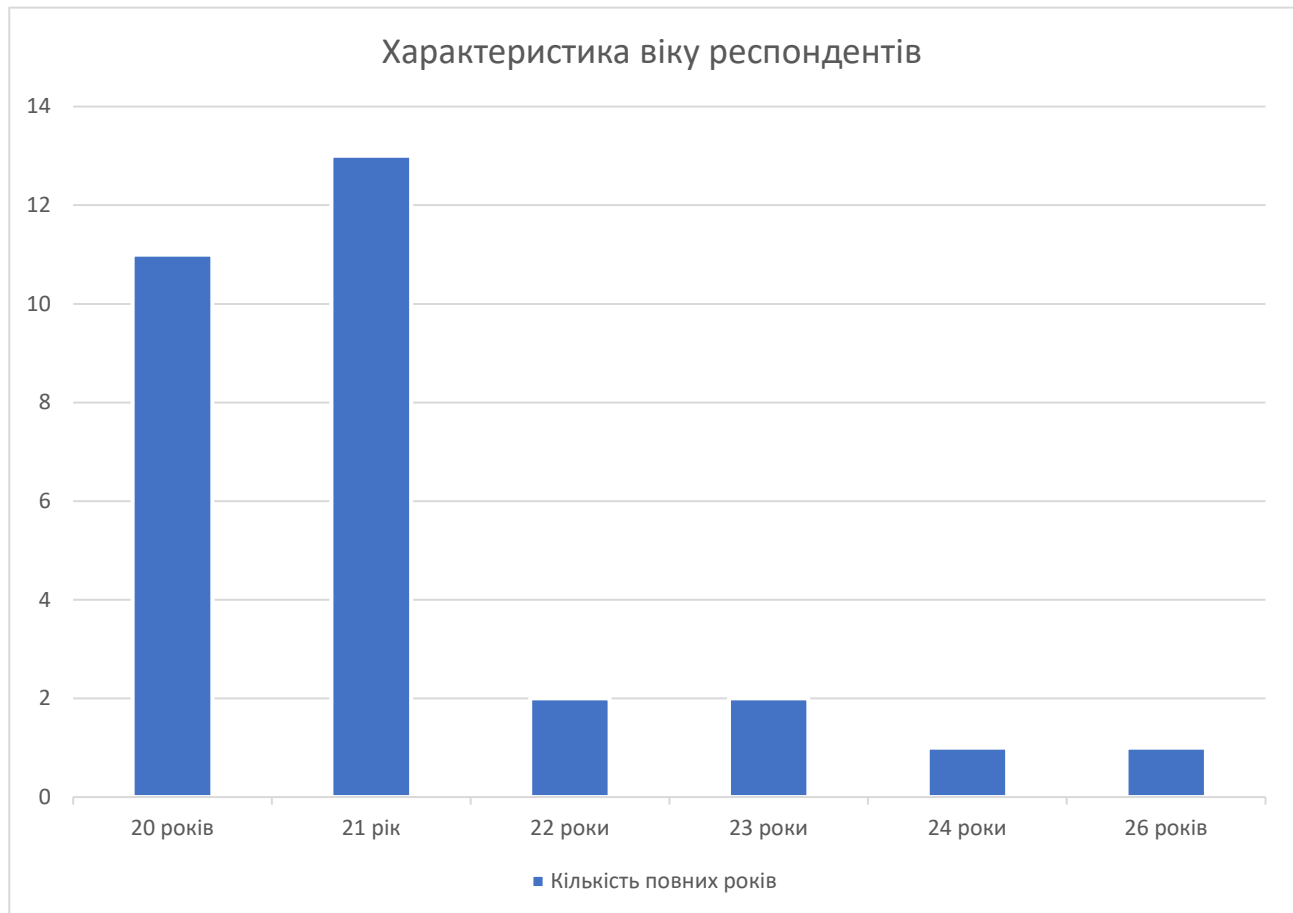

Рис. 2.1. Розподіл респондентів за віком

На питання «В якій мірі важливим, особисто для Вас є питання гендерної дискримінації жінок?» респонденти дали відповідь таким чином: 76,70% (23 особи) респондентів зазначили відповідь «для мене це важливо», 10% (3 особи) зазначили відповідь «байдуже», 13,30% (4 особи) респондентів зазначили відповідь «не надто важливо».

Таким чином, можемо сказати що для більшості опитаних студентів питання гендерної дискримінації жінок є важливим.

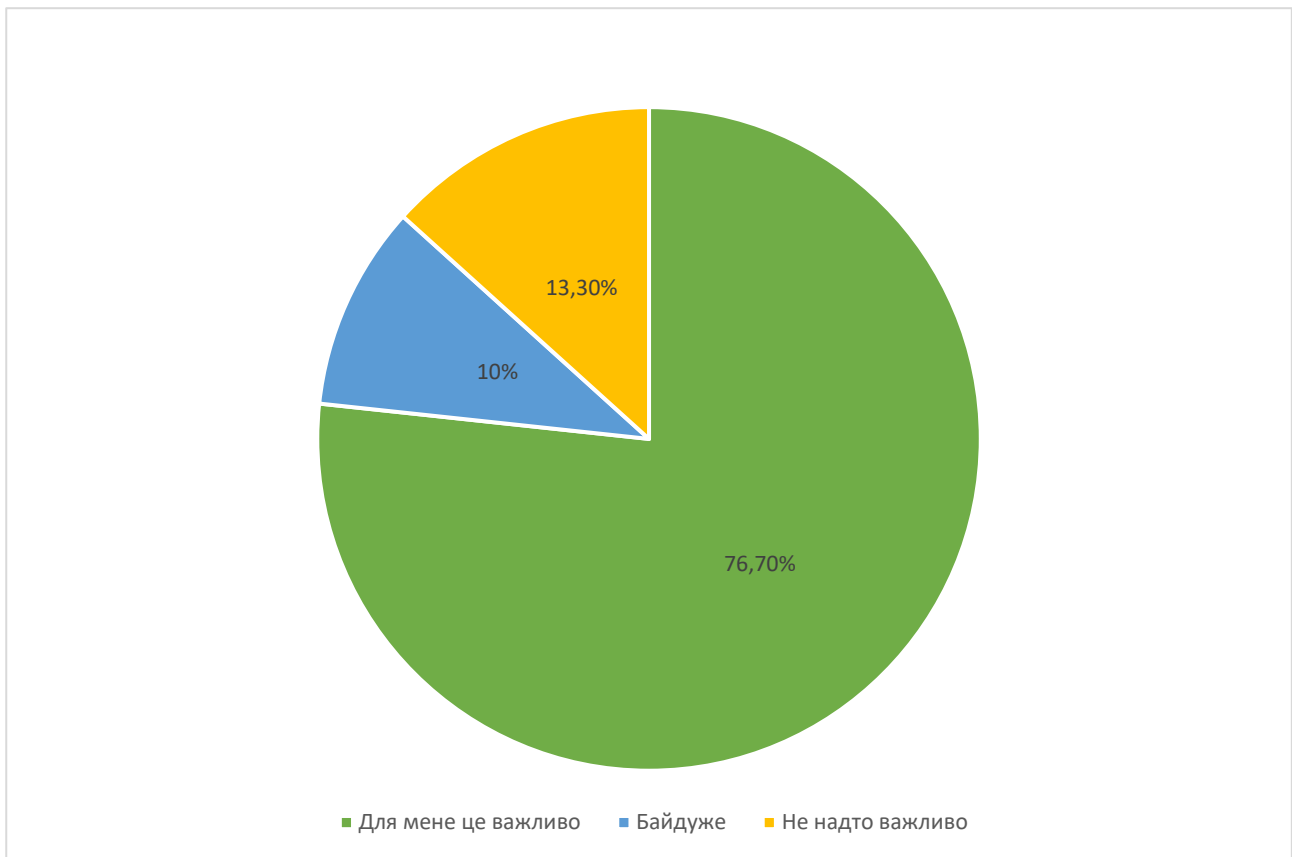

Рис. 2.2. Розподіл відповідей респондентів щодо важливості питання гендерної дискримінації жінок

На запитання: «Чи відчували Ви коли небудь притиснення своїх прав, лише тому, що Ви - жінка?» респонденти відповіли таким чином: 76,70% (23 особи) надали відповідь «так», 23,30% (7 осіб) респондентів відповіли «ні».

Судячи з показників, незважаючи на значний прогрес у боротьбі за гендерну рівність, як бачимо, - жінки досі стикаються з гендерною нерівністю та притисненням своїх прав через ознаку статі.

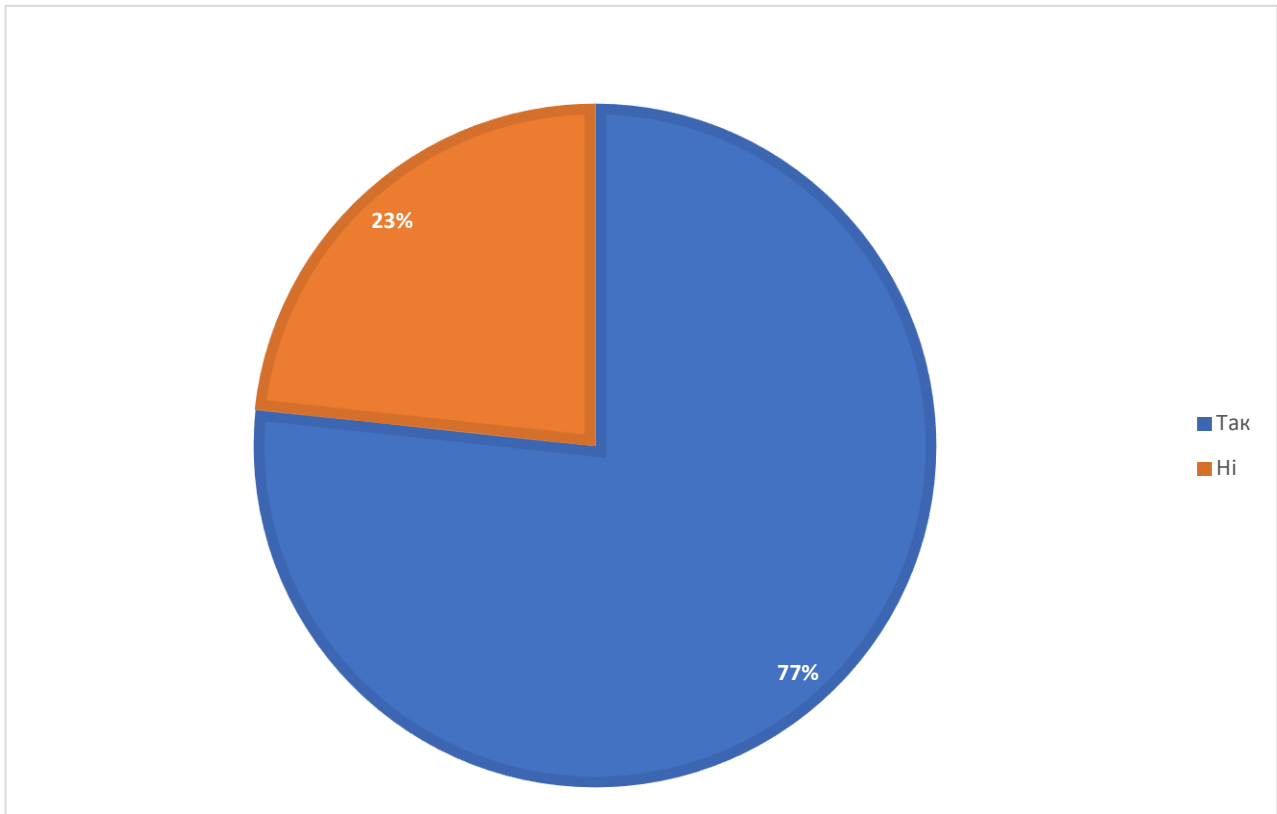

Рис. 2.3. Розподіл відповідей респондентів щодо питання «Чи відчували Ви коли небудь притиснення своїх прав, лише тому, що Ви - жінка?»

На наступне питання «Чи знайоме Вам поняття «гендерні стереотипи»?» 100% респондентів (30 осіб) відповіли «так».

Це свідчить про те, що всі студентки обізнані про поняття «гендерні стереотипи», що є безумовно важливим для розуміння ними проявів нерівності, чи усвідомлення дискримінації у своїй життєдіяльності через нав'язані суспільством очікування або уявлення. Як для майбутніх соціальних працівників такий показник є також позитивним, адже у професійній діяльності соціальні працівники можуть стикатися з різними категоріями людей, включаючи також тих, хто може бути об'єктом гендерних стереотипів та дискримінації, а знання про гендерні стереотипи посприяють розумінню наявних труднощів та проблем.

На запитання «Чи часто ви помічаєте прояви гендерних стереотипів у Вашому житті?» опитувані студенти відповіли таким чином: 50% (15 осіб) зазначили відповідь «доволі часто», і така ж частина, тобто інші 50% (15 осіб) зазначили відповідь «рідко». Серед запропонованих варіантів відповідей був також варіант «ніколи», якого не обрав жоден серед 30 респондентів.

Як бачимо, згідно даного показника, половина опитаних студенток часто помічає прояви гендерних стереотипів у своєму житті, ще половина – помічає, але рідко. Судячи з того, що варіант «ніколи» не обрала жодна учасниця опитування, можемо зрозуміти що гендерні стереотипи таки проявляються у житті опитуваних жінок, але різною мірою.

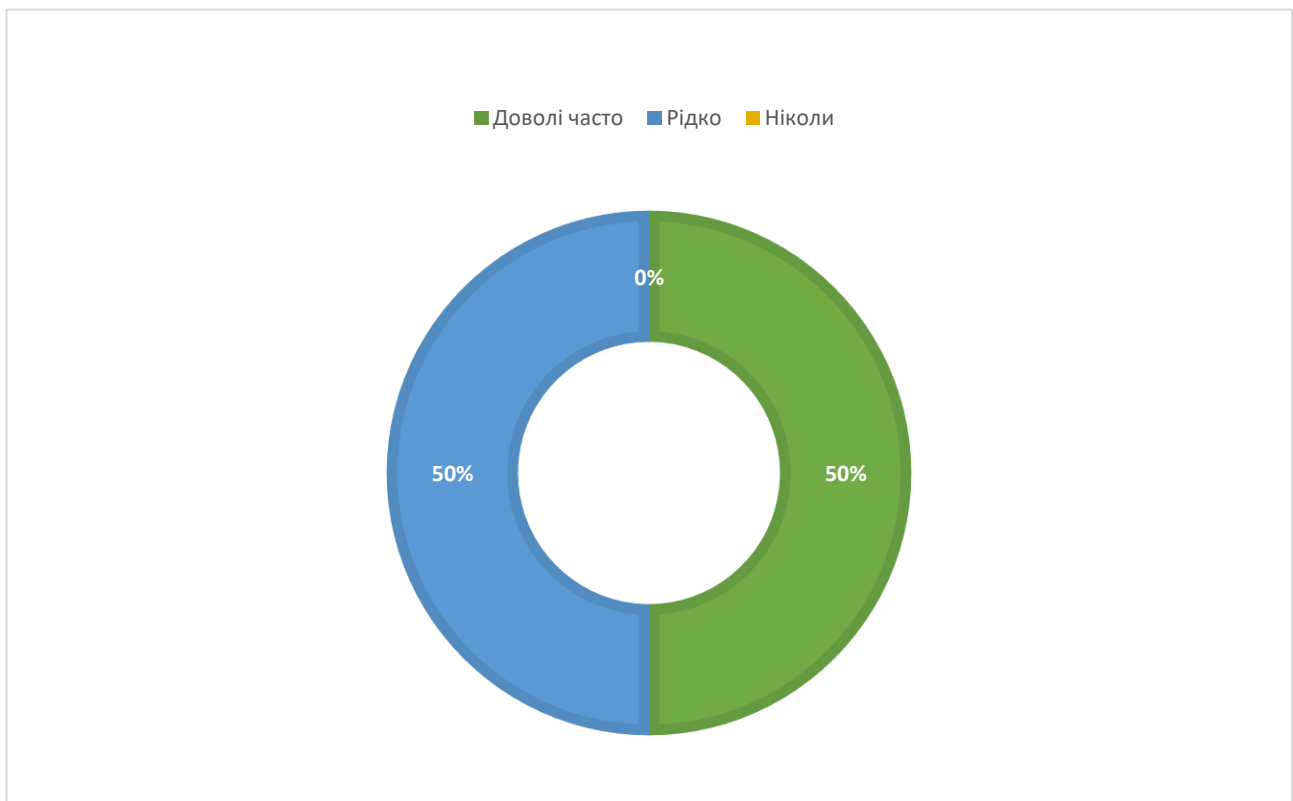

Рис. 2.4. Розподіл відповідей респондентів щодо питання «Чи часто ви помічаєте прояви гендерних стереотипів у Вашому житті?»

На наступне питання «Чи нав'язували Вам в дитинстві сім'я або родичі стереотипи за ознакою статі?», опитувані студенти відповіли таким чином: 76,70% (23 учасники) відповіли «так», 23,30% (7 учасників) надали відповідь «ні». Як бачимо, більшості опитуваних дівчат сім'я або родичі, нав'язували гендерні стереотипи.

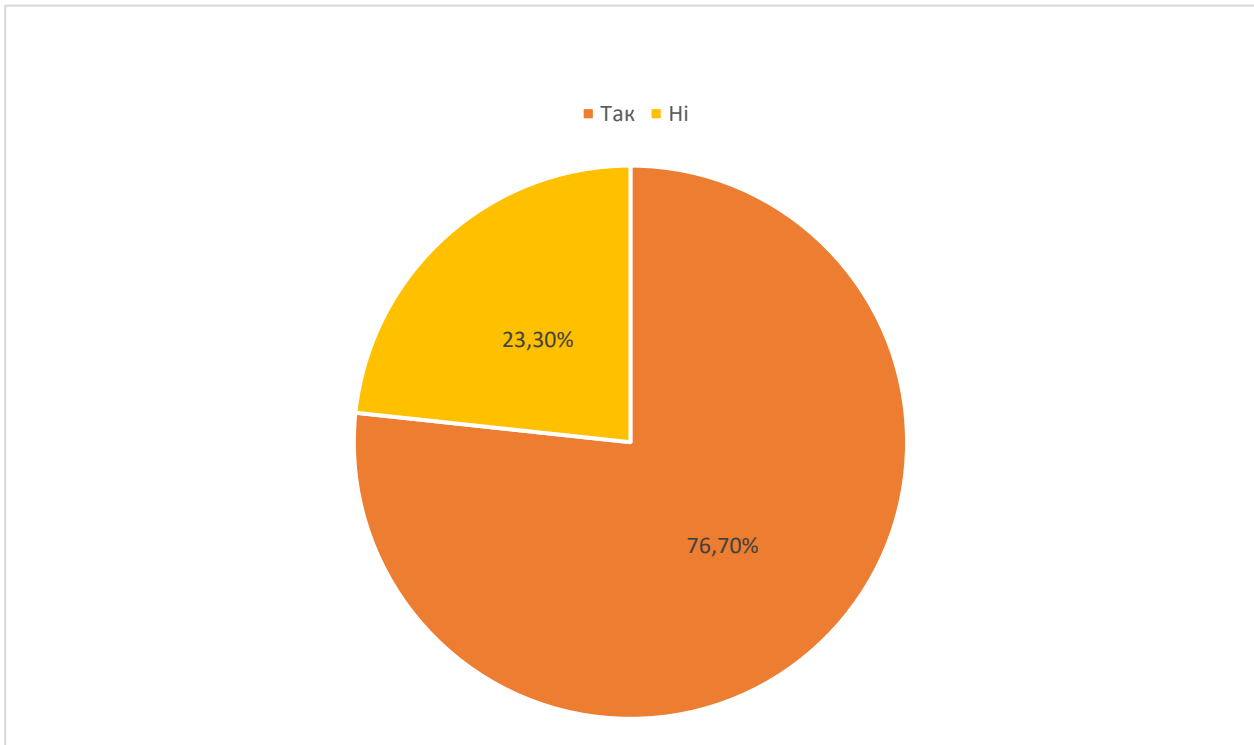

Рис. 2.5. Розподіл відповідей щодо питання «Чи нав'язували Вам в дитинстві сім'я або родичі стереотипи за ознакою статі?»

Наступне запитання було взаємопов'язане з попереднім: «Якщо так, чи вплинули вони на ваше життя зараз?». Це питання мало на меті усвідомити чи вплинули нав'язані сім'єю/родичами установки на життєдіяльність людини. На це питання учасники опитування відповіли наступним чином: 47,6% (14 осіб) респондентів зазначили відповідь «скоріше ні, чим так», 26,7% (8 осіб) надали відповідь «гадаю, так», 23,3% (7 осіб) обрали відповідь «мені не нав'язували стереотипів за ознакою статі», 3,3% (1 особа) зазначила відповідь «ні».

Таким чином, бачимо що більша половина респондентів обрали відповідь «скоріше ні, чим так», тобто, якоюсь мірою це питання торкнулось опитуваних дівчат, але вагомого значення для їхнього життя зараз, воно не надало.

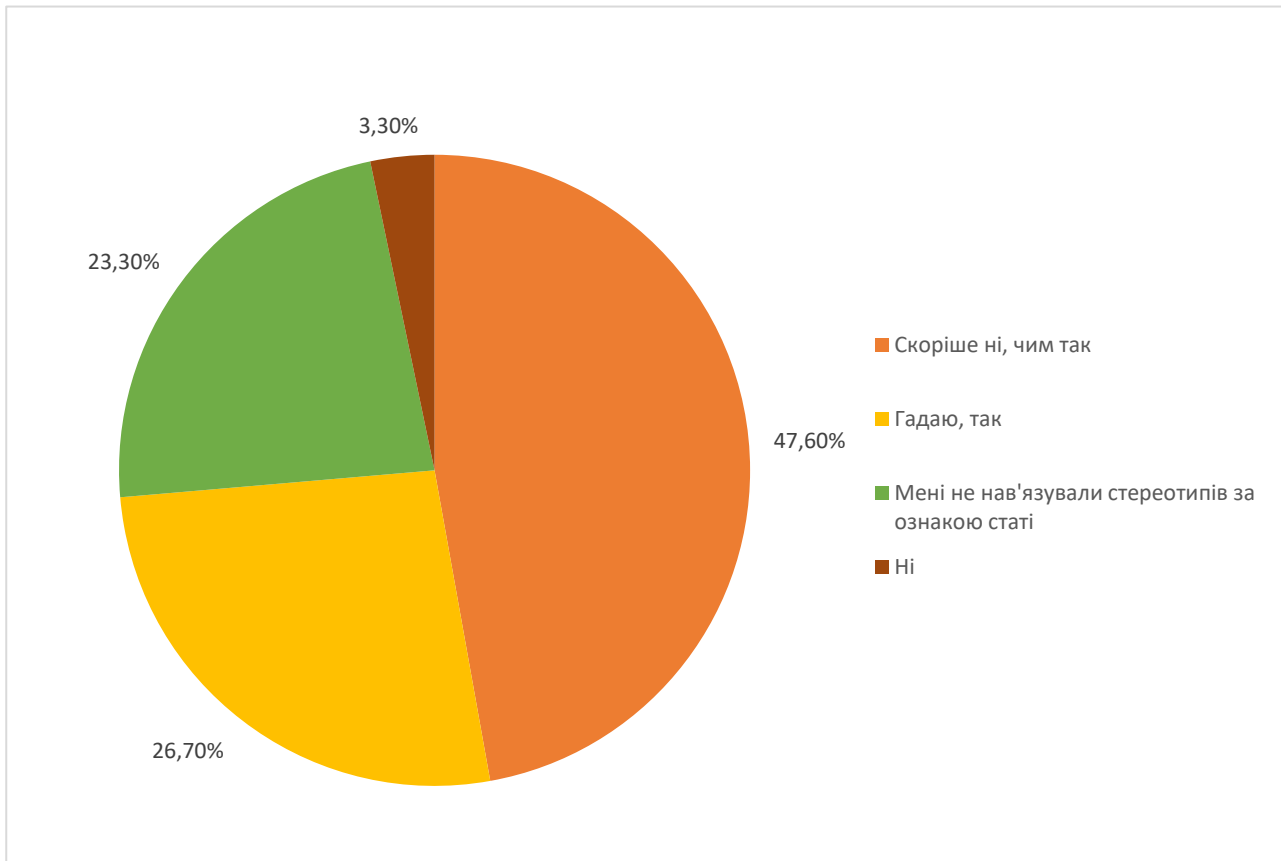

Рис. 2.6. Розподіл відповідей щодо питання впливу нав'язаних сім'єю/родичами гендерних стереотипів на теперішнє життя жінок

Наступне запитання передбачало собою відкриту відповідь: «Наведіть один або два приклади, найактуальніших та найрозповсюдженіших гендерних стереотипів на Вашу думку».

Учасники опитування висловили власну точку зору на рахунок даного питання відкритими відповідями, найактуальнішими та найрозповсюдженішими гендерними стереотипами на думку респондентів є: Жінки - слабка стать, вони надто емоційні, так відповіли 23,3% респондентів; Жінка повинна бути домогосподаркою і виховувати дітей, такі відповіді надали 36,7% респондентів.

Стереотипи на рахунок професійного та кар'єрного росту - ці стереотипи зазначили 26,7% респондентів; Стереотипи на рахунок зовнішнього вигляду жінок – вважають актуальними 6,7 % респондентів. І знову 6,7% респондентів вважають актуальними стереотипи про жінок за кермом.

Отже, найбільш актуальним на думку більшості респондентів (36,7%) є стереотипи про те, що жінка повинна бути домогосподаркою та виховувати дітей.

На запитання «Чи помічали Ви прояви гендерних стереотипів у професійній діяльності/на роботі?» респонденти відповіли таким чином: 56,7% (17 осіб) опитаних зазначили відповідь «так», 26,7% (8 осіб) зазначили відповідь «ні», 16,7% (5 осіб) опитаних зазначили відповідь «важко відповісти».

Отже, більшість учасниць (56,7%) опитування помічали прояви гендерних стереотипів у професійній діяльності/на роботі.

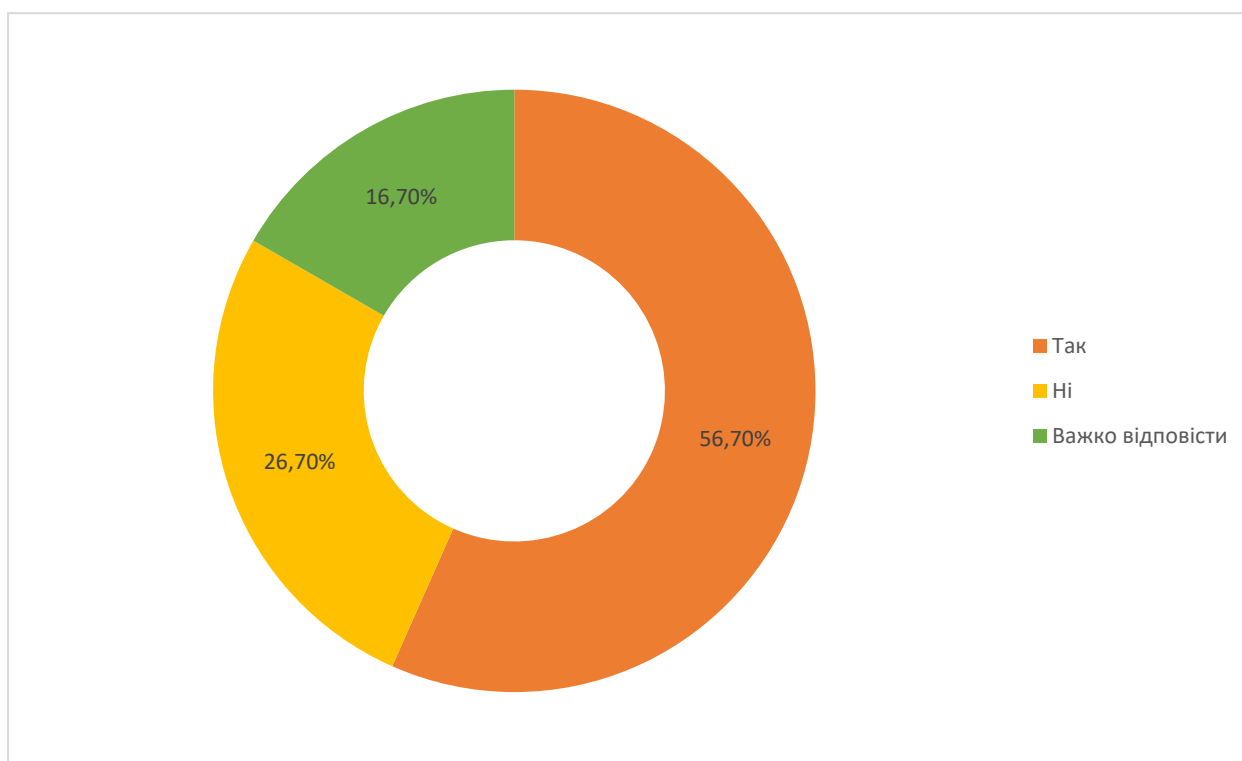

Рис. 2.7. Розподіл відповідей респондентів щодо питання «Чи помічали Ви прояви гендерних стереотипів у професійній діяльності/на роботі?»

Наступне питання логічно взаємопов'язане з попереднім: «Доволі часто, у сфері професійної діяльності до жінок висувуються такі вимоги, як вік та зовнішні дані, хоча робота, яку потрібно виконувати, зовсім не потребує таких характеристик, в той час коли до чоловіків, таких потреб немає. Які почуття у Вас виникають? Чи відчуваєте ви нерівність? Обґрунтуйте свою відповідь:» Питання передбачало собою, відкриті обґрунтовані відповіді. Проаналізувавши відповіді респондентів, можна зазначити що: 76,4 % (24 особи) надали відповіді «так, відчуваю», 10% (3 особи) відповіли «байдуже», і ще 10% (3 особи) надали відповідь «не відчуваю».

Учасники які зазначали що відчують нерівність, свої відповіді обґрунтували, зокрема тим, що у них виникають відчуття обурення, несправедливості та об'єктивізації, певного тиску з боку роботодавця. Деякі з учасників зазначають, що ці показники не мають ніякого відношення до професійних вмінь та навичок людини, важливим на думку учасників є оцінювати зі сторони роботодавця лише ті вміння, які принесуть користь у сфері певної професійної діяльності.

Інша частина опитуваних, яка відповіла «не відчую» та «байдуже», здебільшого обґрунтувала свої відповіді тим, що ця вимога не є нав'язливою та її можна просто проігнорувати якщо це суперечить своїм вподобанням.

На наступне запитання «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що у жінки є повне право обирати чи народжувати їй дітей, чи ні, якщо вона обирає своє життя без дітей – це її вибір, який не повинен бути засудженим?» усі 100% (30 осіб) респондентів відповіли «так, погоджуюсь», ніхто з опитуваних не обрав варіанту відповіді «ні, не погоджуюсь». Це свідчить про те, що усі учасники опитування розуміють що вибір жінки щодо народження дітей є особистим рішенням, яке стосується її тіла та репродуктивного здоров'я, і цей вибір не повинен підлягати будь-якому засудженню у суспільстві. Одним з основних правил демократичної країни є повага до прав людини: на шляху до прагнення демократії в країні, люди повинні поважати як свої права, так і права інших людей. Показник результатів даного запитання доводить нам той факт, що респонденти поважають та розуміють цінність права вибору кожної людини, що робить нашу країну ще на крок ближче до демократії.

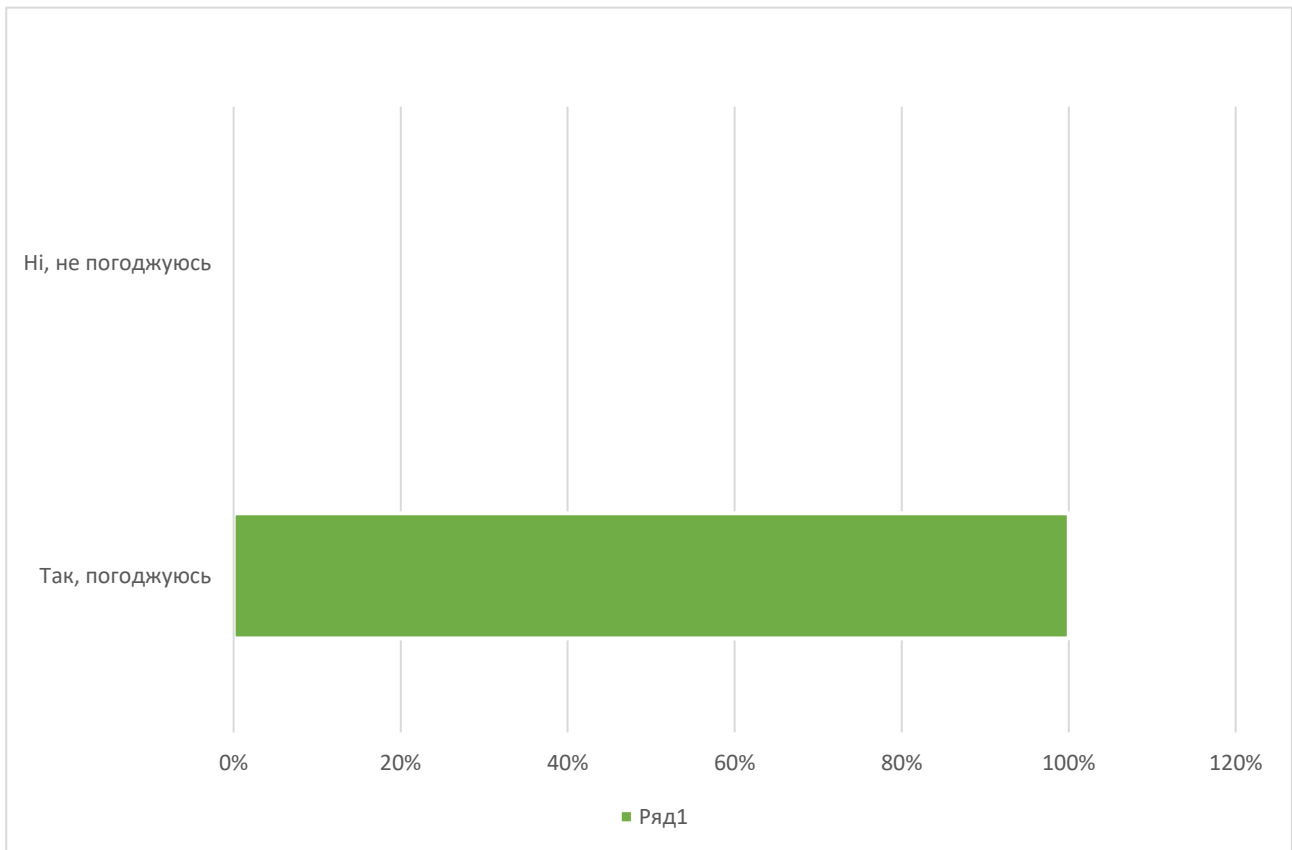

Рис. 2.8. Розподіл відповідей респондентів щодо запитання «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що у жінки є повне право обирати чи народжувати їй дітей, чи ні, якщо вона обирає своє життя без дітей – це її вибір, який не повинен бути засудженим?»

На питання: «Чи погоджуєтесь Ви, як майбутній соціальний працівник з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?» усі 100% (30 учасників) опитаних вказали відповідь «так, погоджуюсь», жоден з опитуваних осіб не обрав варіанту відповіді «ні, не погоджуюсь».

Такий показник відповіді, означає розуміння учасниками опитування що будь-яке притиснення або дискримінація, суперечать принципам рівності та поваги людської гідності. Студентки, які на шляху здобування освіти соціального працівника, проінформовані та обізнані щодо важливості цього питання, що в майбутньому слугуватиме важливим фактором у здійсненні професійної діяльності.

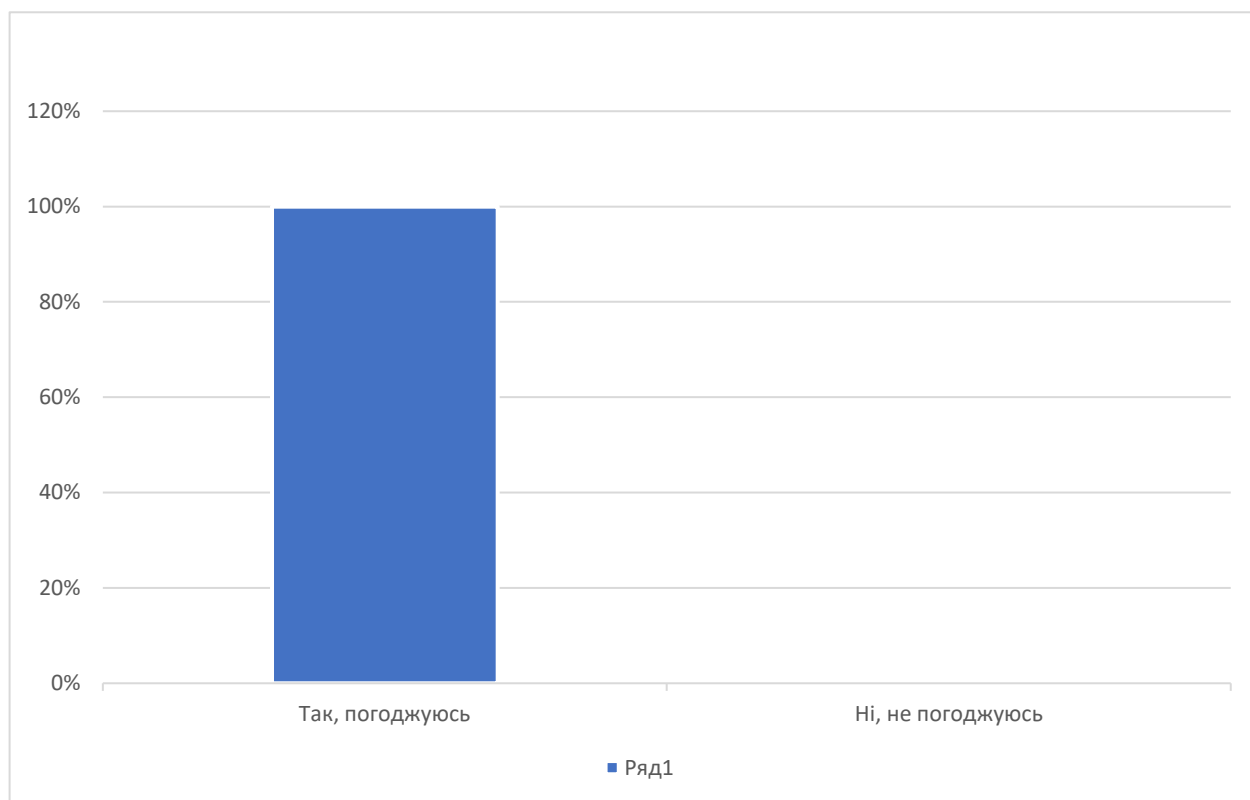

Рис. 2.9. Розподіл відповідей респондентів щодо запитання «Чи погоджуєтесь Ви, як майбутній соціальний працівник з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?»

Наступним в даному опитуванні було запитання: «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що насильство щодо жінок є формою дискримінації, яка серйозно перешкоджає можливості жінок користуватися правами та свободами на основі рівності з чоловіками?» На це, як і на попередні запитання усі 100% респондентів надали відповідь «так, погоджуюсь», варіанту відповіді «ні, не погоджуюсь» не обрав жоден респондент.

На питання, яке передбачало декілька варіантів відповідей: «Чи стикались Ви на власному досвіді із насильством? Якщо так, то з яким?» респонденти відповіли наступним чином: 66,7% (20 осіб) опитуваних зазначили що стикались «із психологічним» насильством, 36,7 % (11 осіб) респондентів зазначили, що стикались «із фізичним» проявом насильства, 10% (3 особи) учасниць нажаль довелось стикнутись «із сексуальним» насильством, інші 30% опитуваних зазначили варіант відповіді «ніколи не стикалася з насильством».

Таким чином, згідно показників, найчастіше учасниці даного опитування стикались із психологічним видом насильства.

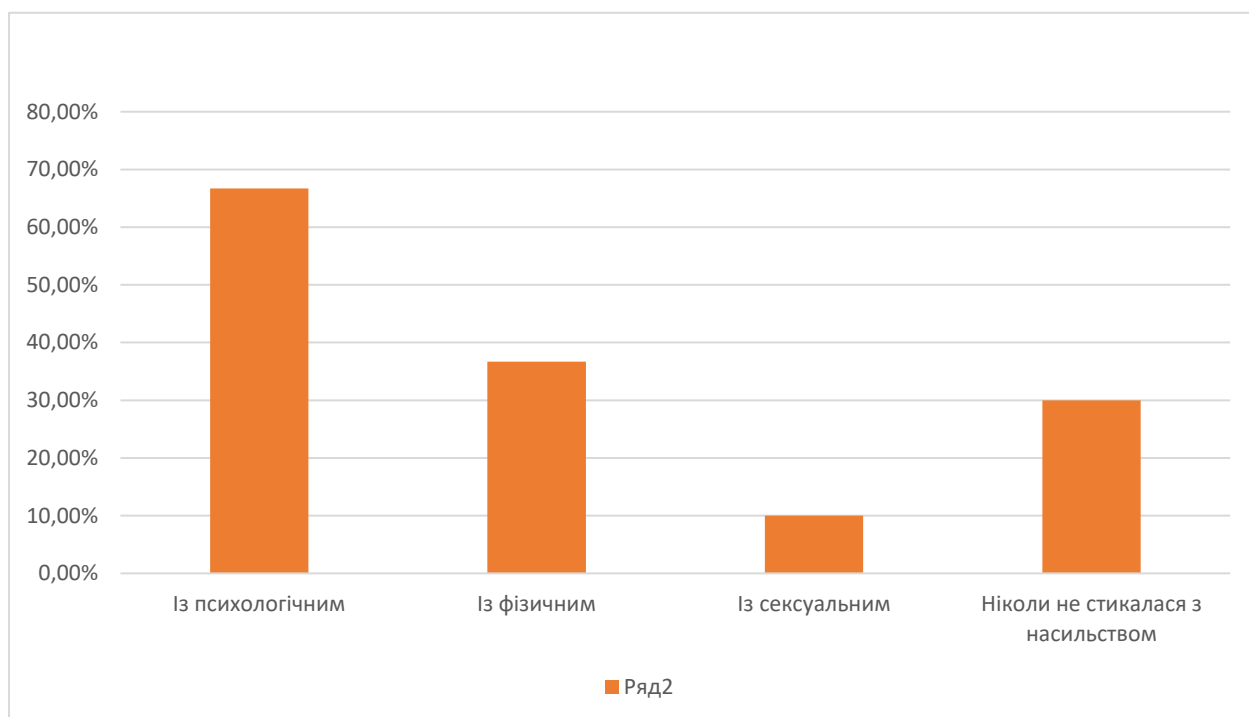

Рис. 2.10. Розподіл відповідей респондентів щодо запитання яке передбачало одну або декілька відповідей «Чи стикались Ви на власному досвіді із насильством? Якщо так, то з яким?»

Останнє запитання в анкеті передбачало собою виклад думок та бачень респондентів, враховуючи їх напрям майбутньої професійної діяльності, щодо покращення стану даної проблематики: «Як майбутній соціальний працівник, які б Ви запропонували шляхи подолання дискримінації прав жінок за ознакою статі?», питання передбачало відкрити та розгорнуту відповідь.

Аналізуючи розгорнуті відповіді респондентів, ми побачили широкий спектр думок, та пропозицій від респондентів. Умовно, бачення респондентів щодо подолання цього негативного явища, можна поділити на три категорії:

Згідно відповідей опитаних студенток, до першої категорії можна віднести важливість забезпечення належного гендерного виховання дітей з малечку, як у закладах освіти так і в сімейному середовищі. А саме, було запропоновано: впровадження у школах комплексу культурних та освітньо-виховних заходів які

спрямовані на правильне розуміння людських прав та гендерної рівності у суспільстві, закладення правильного, здорового розуміння ролі чоловіка та ролі жінки у суспільстві, проведення виховних годин та круглих столів які відносяться до тематики людської рівноправності.

До другої категорії запропонованих відповідей, можна віднести надання важливості нормативно-правовому захисту прав жінок. Респонденти вважають, що це питання має регулюватись на законодавчому рівні, а саме: впровадження у законодавство України належні нормативно-правові акти, які будуть забороняти дискримінацію за ознакою статі, забезпечення представництва жінок на високих рівнях уряду та політики, що допоможе підтримувати інтереси жінок та рівність статей на державному рівні. Тут респонденти відмічали, що потрібно не лише забезпечити впровадження таких законів, але й сприяти їх дотриманню, що є найголовнішим.

І до третьої умовної категорії, шляхів подолання гендерної дискримінації жінок, відноситься активна соціальна робота, респонденти зазначали, що це питання у першу чергу має підійматись в соціальних колах, а саме: розроблення та впровадження тренінгів для жінок, які могли б допомогти їм навчитись перебувати в колективі/суспільстві, де присутня дискримінація, з метою її подолання, організація інформаційних кампаній, також зазначено було важливість просування даного питання в медіа просторі.

На основі існуючого анкетування яке проводилось серед жінок, задля порівняння результатів представників обох статей я вирішила провести анкетування серед чоловіків, з метою отримання уявлень чоловіків про гендерну нерівність у сучасному суспільстві а також виявлення особистого досвіду та сприйняття чоловіками проявів гендерної нерівності у різних сферах життя.

У цьому опитуванні взяли участь 30 чоловіків. Респондентам аналогічно, було надано доступ до Google Forms (Гугл Форми) у якій 16 запитань, 4 з яких передбачали собою відкриті, розгорнуті відповіді а також віконце для особистих коментарів, запитань та доповнень, які могли б виникнути у респондентів під час проходження анкетування (див. Додаток В).

Отже, респондентами були лише чоловіки, віком від 20 до 26 років які на шляху здобуття вищої освіти за спеціальністю «Соціальна робота», що з однієї сторони повинно було зумовити їхню зацікавленість даною темою. Інші 10 осіб, які взяли участь в анкетуванні навчаються на спеціальностях: «Соціологія» та «Психологія». Тема анкети звучала так: «Гендерна нерівність щодо жінок з точки зору чоловіків»

Розподіл студентів за віком є таким:

Віком 20 років становили 5 респондентів, тобто 16,67% від загальної кількості опитуваних студентів;

Віком 21 рік становили 8 респондентів, тобто 26,67% від загальної кількості опитуваних студентів;

Віком 22 роки становили 4 студенти, тобто 13,33% від загальної суми респондентів;

Віком 23 роки – становили 7 осіб, що становить 23,33% від загальної суми опитуваних;

Віком 24 роки становили 2 студенти, тобто 6,67% від загальної суми респондентів;

Віком 25 років становили 3 особи, тобто 10% від загальної суми учасників.

Віком 26 років – становила 1 особа, тобто 3,33% від загальної кількості осіб;

Рис. 2.11. Розподіл учасників опитування за віком

На питання «Чи вважаєте Ви що існує гендерна нерівність між чоловіками та жінками в сучасному суспільстві?» респонденти дали відповідь таким чином: 76,70% (23 особи) респондентів зазначили відповідь «так», 23,30% (7 учасників) надали відповідь «ні».

Таким чином, можемо сказати що більшість опитаних чоловіків вважає що гендерна нерівність між чоловіками та жінками існує.

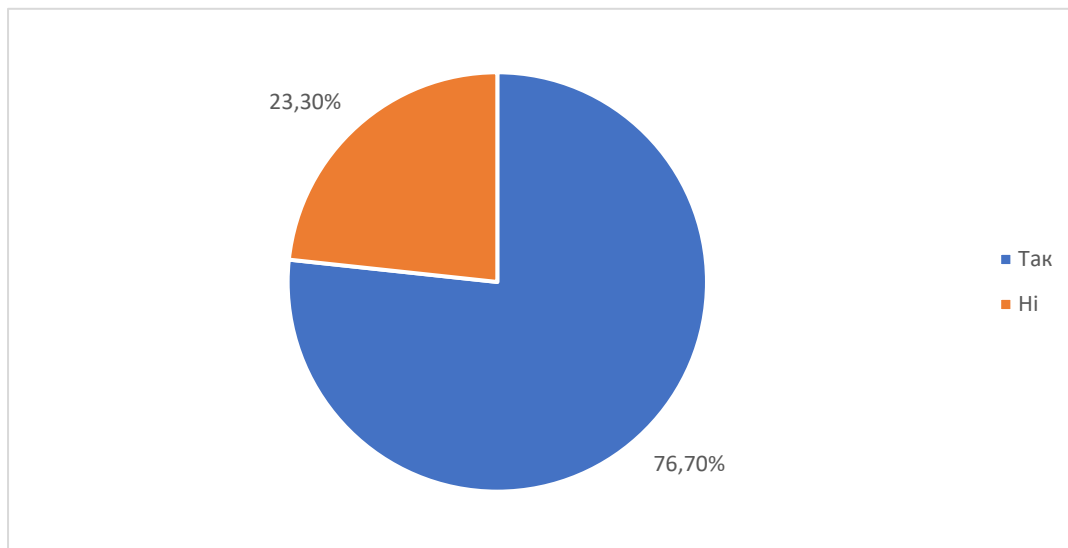

Рис. 2.12. Розподіл відповідей респондентів щодо питання «Чи вважаєте Ви що існує гендерна нерівність між чоловіками та жінками в сучасному суспільстві?»

На питання «Як ви оцінюєте рівень гендерної нерівності в житті жінок?» респонденти дали відповідь таким чином: 76,70% (23 особи) респондентів зазначили відповідь «помірний», 10% (3 особи) зазначили відповідь «низький», 13,30% (4 особи) респондентів зазначили відповідь «високий».

Таким чином, можемо сказати що більшість опитаних чоловіків, вважає рівень гендерної нерівності в житті жінок помірним.

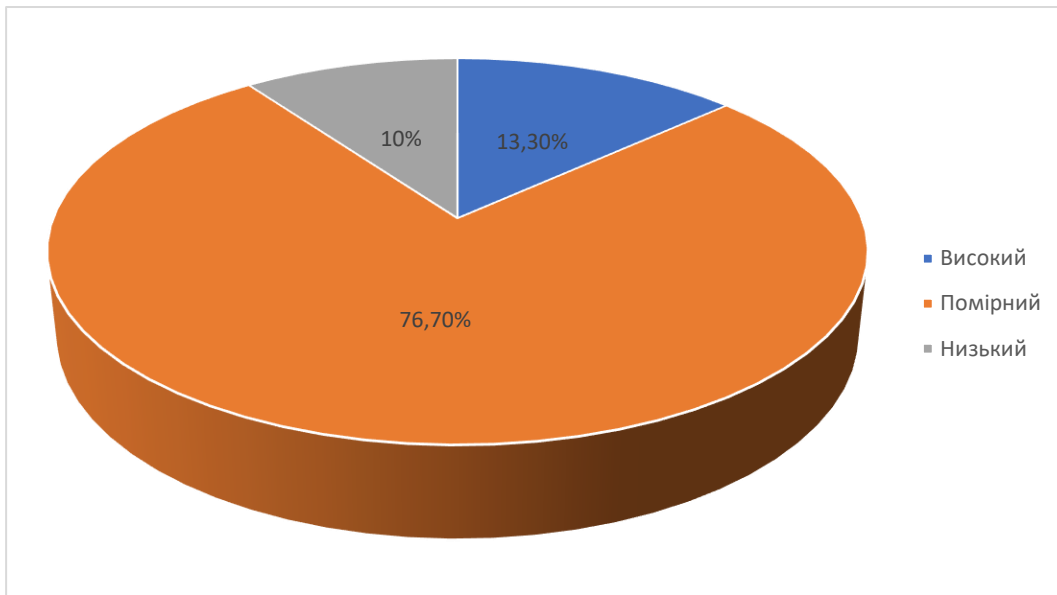

Рис. 2.13. Розподіл відповідей респондентів щодо оцінки рівня гендерної нерівності в житті жінок

На запитання «Чи вважаєте ви, що гендерна рівність є важливою для суспільства в цілому?» усі 100% учасників (30 осіб) відповіли «так», варіант «ні» не обрав жоден учасник. Тому, це свідчить про те, що у даній категорії чоловіків присутня обізнаність на рахунок даного питання. Обізнаність щодо гендерної рівності серед чоловіків є позитивною динамікою, оскільки вона сприяє змінам у ставленні до гендерних питань, підтримує рівні можливості та права для всіх незалежно від статі, сприяє розвитку здорових сімейних відносин та партнерства, а також сприяє створенню культури поваги та відмові від стереотипів та упереджень.

На запитання «Чи вважаєте Ви, що Ваша поведінка або вчинки можуть впливати на зменшення гендерної нерівності?» опитувані студенти відповіли наступним чином: 56,7% учасників (17 осіб) відповіли «так», 26,7% (8 осіб) надали відповідь «ні», 16,7% респондентів (5 чоловіків) зазначили відповідь «важко відповісти».

Як бачимо, більшість опитуваних (56,7%) вважає що їхня власна поведінка або вчинки певним чином впливають на зменшення проявів гендерної нерівності серед жінок.

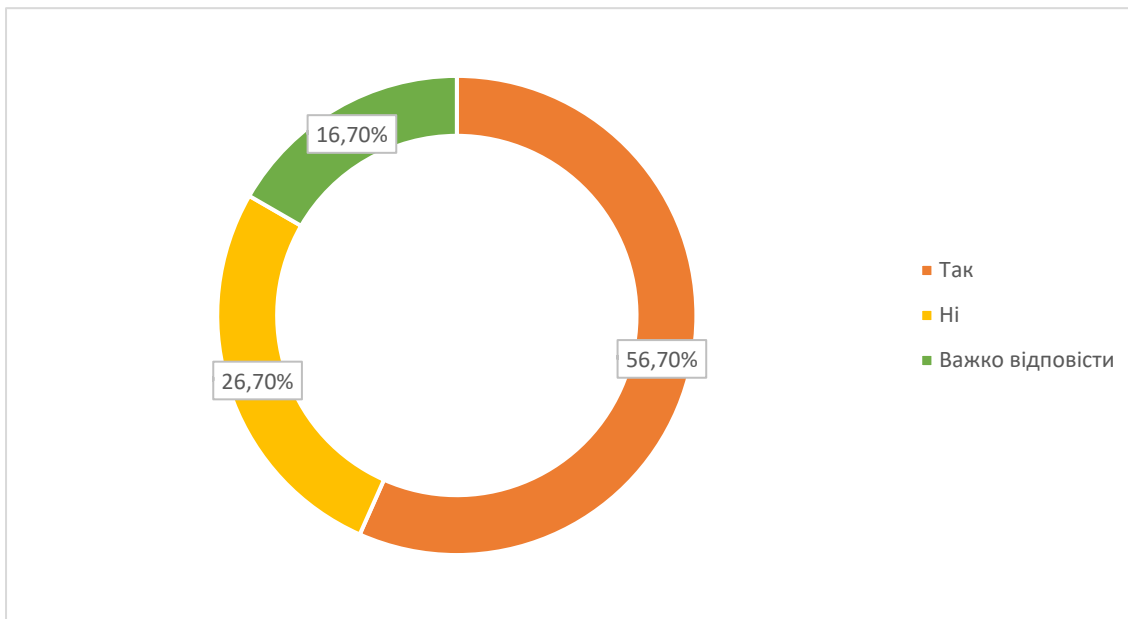

Рис. 2.14. Розподіл відповідей учасників опитування щодо важливості власної поведінки задля зменшення гендерної нерівності

На наступне запитання «Чи погоджуєтесь Ви, з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?» учасники опитування надали відповідь таким чином: усі учасники (100%, 30 осіб) зазначили відповідь «так», відповідь «ні» не обрав жоден учасник. На мою думку, це також є позитивним результатом адже Розуміння гендерної рівності є важливим, оскільки допомагає забезпечити справедливість та рівні можливості для всіх людей, незалежно від їх статі.

Наступним було запитання: «Чи знайоме Вам поняття гендерні стереотипи», на яке респонденти дали відповідь таким чином: 83,33% (25 осіб) відповіли «так», інші 16,67% (5 осіб) зазначили відповідь «ні».

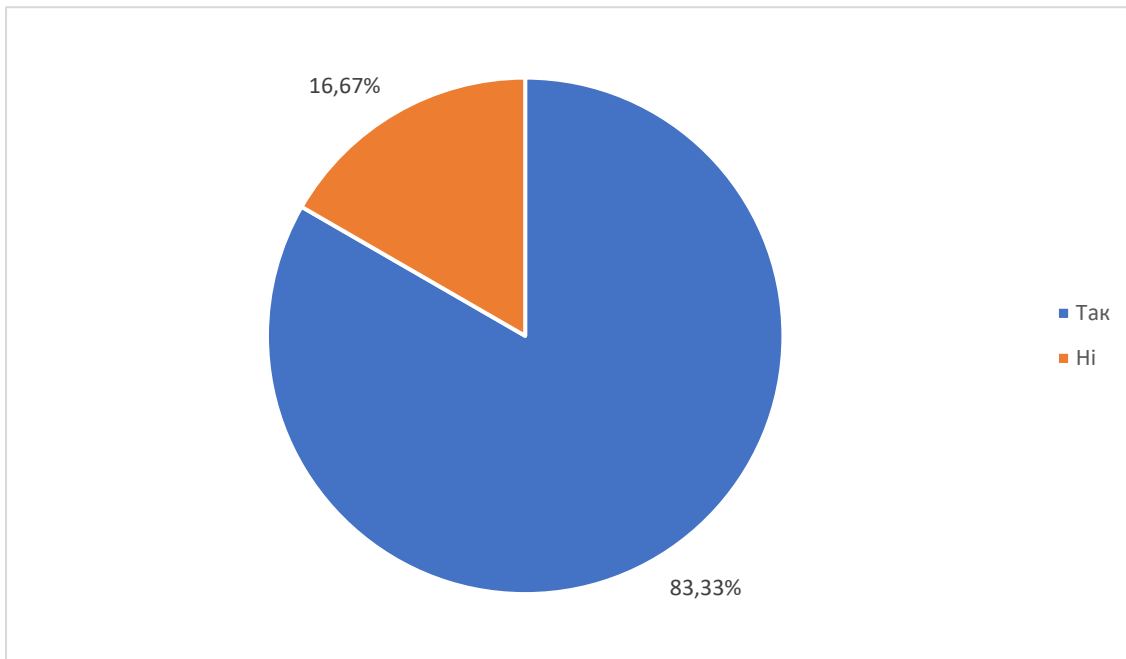

Рис. 2.15. Розподіл відповідей респондентів щодо питання ««Чи погоджуєтесь Ви, з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?»»

Наступне питання передбачало собою відкриту відповідь: «На Вашу думку, де жінки найчастіше зустрічаються з проявами гендерних стереотипів, наведіть один найактуальніший та найрозповсюдженіший гендерний стереотип на Вашу думку». Серед відповідей респондентів, можу виділити:

Більшість опитуваних чоловіків вважають, що жінки найчастіше зустрічаються з проявами гендерних стереотипів у сфері ролей та очікувань щодо сім'ї та домашнього господарства. Хоча, сучасне суспільство здійснило значний прогрес у досягненні рівності між чоловіками та жінками, існують стереотипи, які продовжують впливати на уявлення про те, як повинні вести себе жінки у цих сферах.

Один з найактуальніших та найрозповсюдженіших гендерних стереотипів полягає у припущенні, що жінки призначені для ролі головного доглядача за дітьми та виконувачки домашніх обов'язків. Цей стереотип передбачає, що жінка має бути відповідальною за виховання дітей, готування їжі, прибирання та усі аспекти повсякденного життя у сім'ї. Внаслідок цього, жінки можуть стикатися з очікуваннями та певними обмеженнями щодо своєї кар'єри та особистого розвитку.

Цей стереотип може впливати на жінок, які мають бажання працювати на повну ставку або займатися іншими справами поза домашніми обов'язками. Вони можуть зіткнутися з поглядами соціуму, що вважає такі дії неприйнятними або ненормальними. Це може приводити до почуття провини, стресу і невдоволення у жінок, які не відповідають цим стереотипам.

Респонденти зазначали, важливо визнати, що кожна жінка має право на самовизначення та вибір свого шляху у житті, будь то зайнятість, кар'єра чи сімейне життя.

На запитання «Чи вважаєте Ви, що жінки доволі часто стикаються з гендерними стереотипами професійній діяльності/на роботі?» учасники опитування дали відповідь таким чином: 56,67% (17 осіб) респондентів відповіли «так, я вважаю що жінки часто стикаються з таким», 33,33% (10 осіб) учасників, зазначили відповідь «ні, на мою думку не стикаються», 10% (3 особи) респондентів надали відповідь «важко відповісти».

Таким чином, більшість чоловіків вважає що жінки часто стикаються з стереотипами в професійній діяльності.

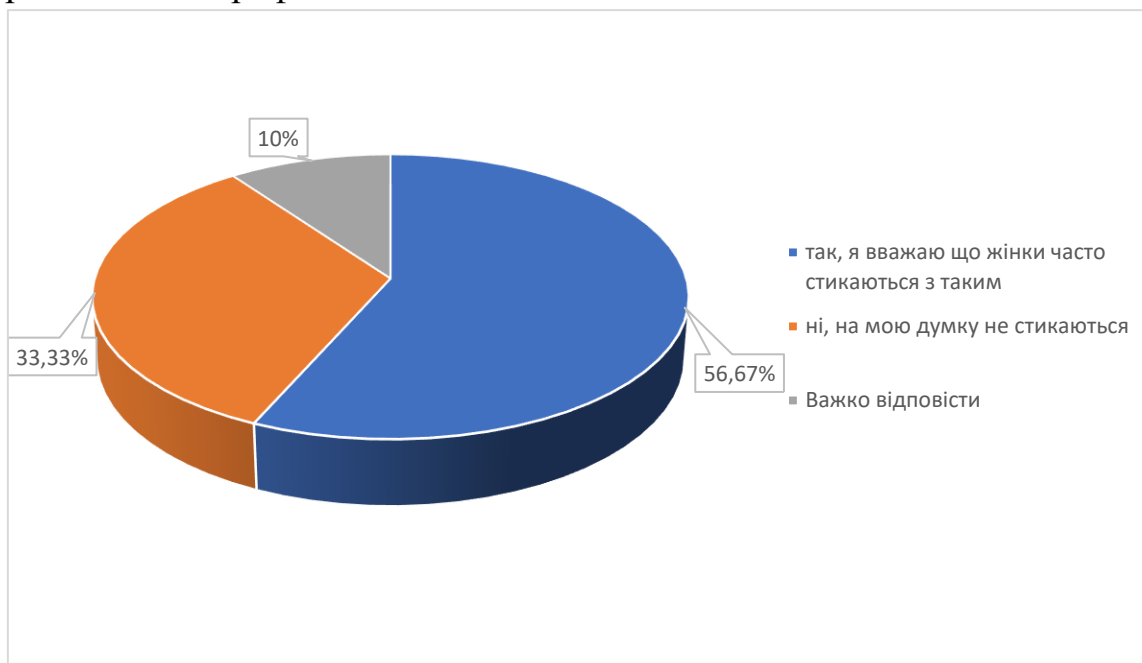

Рис. 2.16. Розподіл відповідей респондентів щодо запитання «Чи вважаєте Ви, що жінки доволі часто стикаються з гендерними стереотипами професійній діяльності/на роботі?»

Наступне запитання передбачало розгорнуту відповідь: «Доволі часто, у сфері професійної діяльності до жінок висуваються такі вимоги, як вік та зовнішні дані, хоча робота, яку потрібно виконувати, зовсім не потребує таких характеристик, в той час коли до чоловіків, таких потреб немає. Ви вважаєте це проявом нерівності щодо жінок? Обґрунтуйте свою відповідь:

Частина опитуваних чоловіків зазначила, що такі вимоги віком та зовнішніми даними, коли вони не впливають на професійні навички та здатності, обмежують можливості жінок у різних сферах діяльності. Це може призводити до нерівного доступу до робочих місць, обмежень у кар'єрному рості, непропорційного представництва жінок у високих посадах та заробітній платі. Такі практики несправедливі та підривають принципи рівності, які мають бути основою сучасного суспільства. Інша частина зауважила що вимоги щодо зовнішнього вигляду стосуються обох статей, тому це не вважається дискримінацією. Менша кількість респондентів зазначила, що жінка повинна виглядати привабливо та охайно, відповідати стандартам краси аби бути привабливою та прийнятною.

На питання «Чи погоджуєтесь Ви, з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?» 100% (30 учасників) опитаних вказали відповідь «так, погоджуюсь», жоден з опитуваних осіб не обрав варіанту відповіді «ні, не погоджуюсь».

Наступним було запитання «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що насильство жінок є формою дискримінації, яка серйозно перешкоджає можливості жінкам користуватися правами та свободами на основі рівності з чоловіками?». На дане питання усі 100% респондентів, а саме 30 осіб відповіли «так», варіант «ні» не обрав жоден учасник.

На мою думку, це позитивний показник, адже молодь, яка має обізнаність щодо прав людини, розуміє, що кожна людина має право на свободу вибору, яка охоплює широкий спектр сфер життя, включаючи особисте, професійне, соціальне та культурне самовизначення.

На питання «Чи були ви свідком або учасником ситуацій, де відбувалась дискримінація жінок на підставі їх статі?» опитувані чоловіки відповіли таким чином:

60% (18 осіб) респондентів відповіли «так», 40% (12 осіб) респондентів надали відповідь «ні».

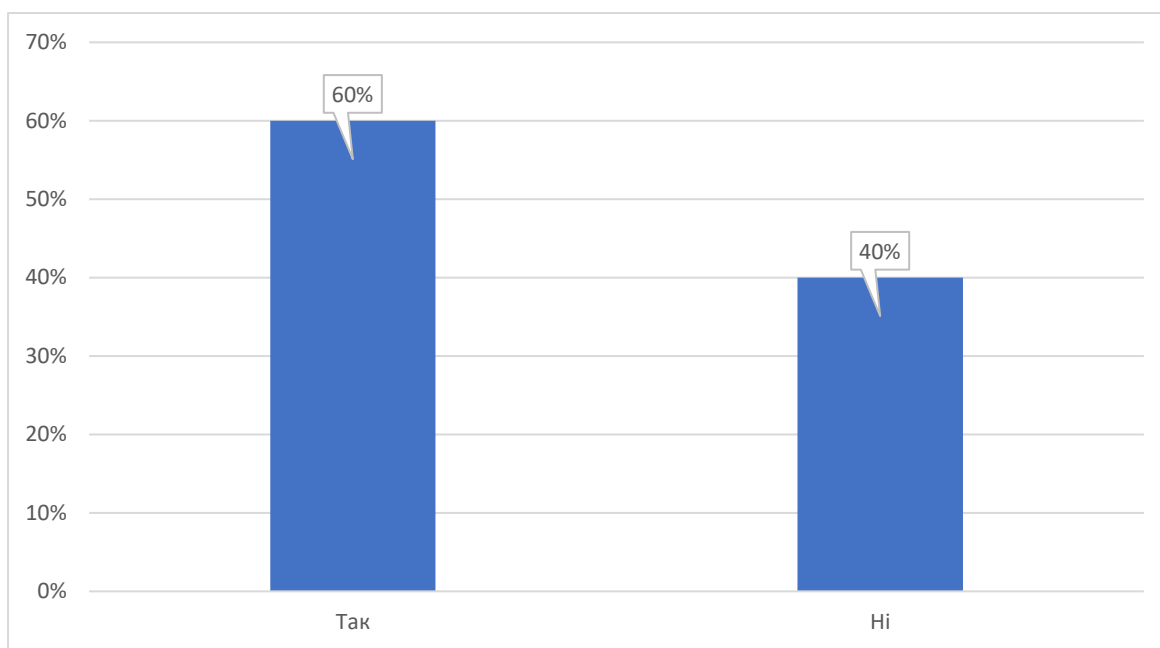

Рис. 2.17. Розподіл відповідей респондентів щодо питання «Чи були ви свідком або учасником ситуацій, де відбувалась дискримінація жінок на підставі їх статі?»

Наступне запитання передбачало відкриту відповідь «Наведіть приклад з власного життя, або який Ви могли б спостерігати, у якому присутнє притиснення прав жінок, можливостей або дій, через ознаку статі». Аналізуючи відповіді, можна зазначити так: притиснення прав жінок на робочому місці через ознаку статі. Наприклад ситуація, коли жінка не отримує просування в кар'єрі або виплачується менша заробітна плата, порівняно з чоловіками, незалежно від їхньої кваліфікації чи здібностей.

Також, згадувалось про перепони, з якими стикаються жінки в політиці. Чоловіки зазначають, що помічали як жінкам може бути ускладнено здобувати вищі посади або отримати достатню представленість у прийнятті рішень, оскільки політичні структури можуть бути переважно чоловічими та дискримінувати жінок у плані політичного впливу.

Останнім було запитання «Які ефективні шляхи, Ви б запропонували, для подолання дискримінації прав жінок за ознакою статі?», воно було спрямоване на те, аби дізнатись думку чоловічої статі про можливі шляхи запобігання проявам

дискримінації у житті жінок. Серед запропонованих відповідей були такі: Частина респондентів надала важливості політичному прийнятті та реалізації рівних прав, а саме, чоловіки вважають що потрібно забезпечити, щоб законодавство гарантувало рівні права жінок та забороняло будь-яку форму дискримінації. Закони повинні бути ефективно виконуваними, а порушення прав жінок - каратися. Надали важливість також створенню рівних умов праці для чоловіків і жінок. Зокрема респонденти зазначили, що це включає в себе забезпечення рівних можливостей просування, рівних заробітних плат, відсутність статевої дискримінації та активне просування жінок на керівні посади.

На основі наведених даних з опитування, можна зробити такі висновки: Більшість чоловіків визнали присутність гендерної нерівності в житті жінок і те що жінки, таки стикаються з гендерними стереотипами. Це свідчить про те, що усвідомлення проблеми гендерної нерівності зростає серед чоловіків, що може бути першим кроком до змін у стереотипах та поведінці.

Загалом, важливо продовжувати обговорення гендерної нерівності і працювати над формуванням свідомого й освіченого суспільства, що визнає та протидіє будь-якій формі дискримінації на основі статі.

Порівнюючи результати обох анкет, можемо зробити такі висновки: Гендерна нерівність може бути сприйнята по-різному чоловіками і жінками, оскільки їхні життєві досвіди, соціальне оточення та статева ідентичність можуть впливати на їхнє сприйняття. Однак, важливо зауважити, що існує велика розмаїтість думок і поглядів серед чоловіків і жінок, і не можна узагальнювати їхні ставлення до гендерної нерівності.

Деякі чоловіки можуть усвідомлювати і визнавати присутність гендерної нерівності, відчувати обов'язок допомагати у її подоланні та бути союзниками жінок у боротьбі за рівність. Вони можуть розуміти важливість гендерної рівності для створення справедливого та рівноправного суспільства.

Жінки, зі свого боку, можуть бути більш прямо залученими до проблем гендерної нерівності, оскільки вони частіше стикаються зі звуженням можливостей,

стереотипами та дискримінацією. Вони можуть відчувати особисті наслідки гендерних нерівностей і бути активними учасниками гендерних рухів та ініціатив.

2.3. Рекомендації щодо подолання дискримінації прав жінок та проявів гендерної нерівності

Щоб позбутися будь-яких проблем, необхідно спочатку зосередитися на подоланні їх головних причин, а не витратити безліч часу та сил на боротьбу з негативними наслідками. Проблема формування гендерної чутливості, повинна стояти на першому місці. Без цього буде важко подолати гендерні стереотипи та впровадити необхідні реформи в цій сфері. Проте, виникає запитання, як збільшити цю чутливість, з чого почати і як її пропагувати.

Першою рекомендацією, яку ми б хотіли запропонувати у даній роботі, спираючись на аналіз теоретичних та практичних даних а також власних міркувань та бачень є необхідність подолання гендерних стереотипів [1; 22; 24].

Побороти гендерні стереотипи, можна за допомогою найпростішого прикладу: демонстрації протилежного на конкретних прикладах. Це означає показати, що жінки можуть бути такими ж сильними і здатними утримувати родину, а чоловіки можуть брати декретну відпустку для догляду за дітьми замість своїх дружин. Цю демонстрацію можна здійснити на різних рівнях, починаючи з невимушених розмов на кухні з друзями, і закінчуючи публічними заходами та інформаційними кампаніями.

Наприклад, шляхом власного прикладу можна показати, що жінка може прекрасно справлятися з важкими завданнями на роботі та одночасно забезпечувати родину. Чоловік, з свого боку, може відвідувати батьківські збори, допомагати в домашніх справах і брати активну участь у вихованні дітей.

Також важливо забезпечити підтримку таких змін на громадському рівні. Це може включати участь у публічних заходах, які просувають рівність прав жінок і розбивають гендерні стереотипи. Інформаційні кампанії, які висвітлюють позитивні

приклади рівного розподілу ролей в сім'ї та суспільстві, також можуть вплинути на подолання гендерних стереотипів

Загалом, шлях до зміни стереотипів полягає в поступовому розбитті усталених уявлень шляхом практичних дій, спілкування та свідомих зусиль на всіх рівнях нашого життя.

Наступна рекомендація яка спрямована на боротьбу з притисненням прав жінок стосується загальноосвітніх закладів. Прогресивним буде створення правильної системи виховання дітей [2]. Роль школи у цьому процесі надзвичайно значна, оскільки вона впливає на формування свідомості молодого покоління та сприяє створенню справедливого й рівноправного суспільства. Шкільне виховання має великий потенціал у подоланні гендерної дискримінації, оскільки воно впливає на стереотипи, уявлення та свідоме сприйняття гендерних ролей дітьми. Наприклад, можемо запропонувати, щоб у підручниках для дітей більше інформації приділялось гендерній рівності, це посприяє здоровому уявленню про світ, про роль жінки та роль чоловіка, про повагу та рівність між людьми.

В першу чергу, школа повинна працювати над удосконаленням середовища, де діти будуть мати однакові можливості та доступ до різних видів освіти та діяльності. Важливо забезпечити, щоб дівчатка та хлопчики мали однакові можливості для розвитку своїх здібностей у науковій, технічній, художній та спортивній сферах. Школа повинна удосконалити підтримку та сприяння участі дівчат у STEM-напрямах (наука, технології, інженерія та математика), де жінки традиційно менше представлені, а також у лідерській та підприємницькій діяльності.

Наступна проблема, а саме – дискримінація жінок у професійній діяльності або на роботі, насправді має глибокі корені, але ми вважаємо, що існують шляхи, які можуть допомогти їй подолати та створити певні умови, що забезпечать справедливість та рівноправність у професійній діяльності жінок [6]. На нашу думку, одним з перших кроків для подолання дискримінації жінок у сфері професійної діяльності є розробка та впровадження ефективної політики протидії дискримінації. Роботодавці повинні створити ненав'язливе та відкрите середовище, де кожна людина, незалежно від статі, матиме рівні можливості для розвитку та кар'єрного

росту. Тут буде доцільним, розробити прозорі критерії оцінювання та забезпечити, щоб вони застосовувалися рівно для всіх працівників, як чоловіків, так і жінок. Також сюди можна віднести, свідоме формування культури рівності на робочому місці.

Рівність у сфері зайнятості, рівна оплаті праці, боротьба з бідністю, розподіл домашніх обов'язків чи догляду - ці питання мають велику вагу для досягнення економічної незалежності жінок. Розширення прав та можливостей жінок у сфері економіки є неабиякою передумовою для досягнення гендерної рівності та стабільності суспільства.

Недоречне розподілення заробітної плати та обмеження доступу жінок до кар'єрного росту є серйозними факторами дискримінації. Роботодавці повинні забезпечити чесність у виплатах, щоб уникнути проявів дискримінації щодо жінок, за ознакою статі. Крім того, важливо встановити чіткі критерії та процедури просування на роботі, що базуються на заслугах та професійних досягненнях, а не на гендерних стереотипах. Також, вважаємо що, жінки повинні займати високі посади в політиці, бізнесі та освіті. Ми думаємо, коли буде однакова кількість жінок у сфері політики, бізнесу та освіти, це й буде означати рівність між обома статями.

І все ж, соціальна робота виступає для мене найефективнішим та найголовнішим інструментом для подолання цієї проблеми. У своїй професійній діяльності соціальні працівники могли б, на мою думку, зосередитися на освіті та підвищенні свідомості про гендерну рівність серед населення. Це можна робити шляхом проведення тренінгів, семінарів та освітніх заходів для громадян, де будуть висвітлюватися питання гендерних ролей, стереотипів, рівності та нерівності. Це допоможе розширити уявлення та розуміння про гендерних питань та створити більш толерантне та рівноправне суспільство [6; 21].

Також, ефективним я вважаю надання соціальними працівниками підтримки жертвам гендерної дискримінації, наділяючи їх необхідними ресурсами для подолання труднощів. Це може включати надання консультативної підтримки, психологічного супроводу, правової допомоги та інших соціальних послуг.

На цьому діяльність соціальних працівників не завершується. На мою думку, ефективною була б співпраця соціальних працівників з урядовими органами,

неприбутковими організаціями та роботодавцями з метою зміни системних норм, які власне й породжують явище гендерної дискримінації. Це може включати пропаганду за прийняття законодавчих актів, спрямованих на захист прав жінок і забезпечення рівних можливостей на роботі, розробка та впровадження засад рівності, наприклад таких як рівна оплата за ідентичну роботу чоловіків та жінок.

У сучасному світу гендерну справедливість розуміють як повну рівність і справедливість між жінками та чоловіками в усіх сферах життя, в результаті чого жінки разом і нарівні з чоловіками визначають і формують політику, структури та рішення, які впливають на їхнє життя та суспільство в цілому.

Подальші вдосконалення законодавства та політики є необхідними, але недостатніми, адже їм потрібно не лише впроваджувати але й дотримуватись. Ми вважаємо, що трансформація гендерних і владних відносин, а також структур, норм і цінностей, які їх ґрунтують, має вирішальне значення для подолання бідності та боротьби з нерівністю [7].

Жінки, які братимуть під свій контроль і вживатимуть колективних дій, є важливою рушійною силою стійкого покращення прав жінок і потужною силою, яка покладе край нерівності не лише для жінок і дівчат, а й для інших.

На кінець, доречним буде виділити важливість прагнення людства до створення демократичного, здорового, розвиненого суспільства, яке буде повністю вільне від обмежень та стереотипів, пов'язаних зі статтю людини. Вільне суспільство передбачатиме існування не лише рівних прав, але й можливостей як для жінок так і для чоловіків.

Висновки до другого розділу

Підходячи до кінця другого розділу даної дипломної роботи, а саме - практичного, можемо зробити такі висновки: в практичному розділі дипломної роботи я проводила опитування, а саме анкетування серед студентів 4 курсу 416 спеціальності «Соціальна робота», його метою було визначення сучасного стану

рівності прав, дій та можливостей жінок. Тема анкети зазначалась так: «Прояви гендерної нерівності в житті жінок».

Опитування було проведене в Google Forms, що забезпечило учасникам конфіденційність, зручність та достатню кількість часу задля обґрунтування відповідей. Опитування передбачало 15 запитань, 5 з яких відкритих. Методи аналізу обробки даних: статистичні (вимірювання, метод математичної обробки), спеціальні (прогнозний та метод порівняння).

Аналізуючи дослідження, можемо впевнено сказати, що більша частина респондентів вважають цікавим та актуальним дане питання, з проявами гендерних стереотипів учасниці опитування зустрічались різних сферах життєдіяльності: в сімейному оточенні, на роботі, в освітніх закладах та в інших сферах. Найчастіше учасниці зустрічались з психологічним насильством та тиском, рідше – з фізичним та сексуальним.

Задля подолання явища дискримінації жінок ефективним учасники виділили: впровадження у школах комплексу культурних та освітньо-виховних заходів які спрямовані на правильне розуміння людських прав та гендерної рівності у суспільстві. Також, серед запропонованих відповідей, надати важливість слід нормативно-правовому захисту прав жінок і активній соціальній роботі, респонденти зазначали, що це питання у першу чергу має підійматись в соціальних колах.

ВИСНОВКИ

У підсумку, можемо зазначити що, гендерна рівність - рівність прав та обов'язків, можливостей та дій для представників обох статей – чоловіків та жінок. Будь яке притиснення, або дискримінація за ознакою статі вважається порушенням гендерної рівності та людської гідності.

1. Трактування гендерної рівності відповідно до Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок» визначається тим, що однаковий правовий статус та можливості для його реалізації між жінками та чоловіками, дозволяє представникам обох статей приймати рівноправну участь у будь-яких суспільних сферах життя. В ході аналізу літературних джерел та наукових робіт було встановлено, що гендерна рівність - це принцип, який визнає рівні права, можливості та гідність для всіх осіб, незалежно від їхньої статі чи гендерної ідентичності. Вона передбачає, що усі люди мають однаковий доступ до ресурсів, послуг, можливостей та влади, а також право на свободу вибору та самореалізацію.

Додатково було розглянуто концепції, пов'язані з гендерною рівністю, зокрема гендерний стереотип та гендерний аналіз. Гендерні стереотипи є усталеними уявленнями про роль і поведінку чоловіків та жінок, які можуть призводити до дискримінації та обмежень у правах. Гендерний аналіз дозволяє оцінювати, як статева приналежність впливає на розподіл ресурсів та можливостей, а також виявляти нерівності і негативні наслідки для жінок. Позитивні заходи передбачають прийняття спеціальних заходів для компенсації існуючих нерівностей та підвищення участі жінок у різних сферах суспільного життя.

2. В сучасній Україні феміністський рух набув неабиякого розвитку. До початку війни рух феміністок являв собою усунення застарілих патріархальних установок, які лише заважають людям у соціумі. Війна в Україні дещо змінила жіночий рух. Більша увага стала приділена волонтерству та допомозі, тим хто її потребує.

Як ми вже зазначали, другий розділ дипломної роботи передбачав емпіричне дослідження, а саме опитування, яке я проводила серед студенток, дівчат, які навчаються на 4 курсі спеціальності «Соціальна робота». Опитаними були 30 жінок.

Після даного опитування, ми вирішили провести опитування чоловіків на рахунок даної тематики, задля порівняння результатів.

Основна мета цього дослідження полягала у визначенні рівня прояву гендерної нерівності та дискримінації щодо прав, опитуваних жінок.

Підсумовуючи результати опитування, ми отримали таку інформацію: для більшості респондентів, а саме 76,70% питання захисту прав жінок та гендерної нерівності є актуальним та цікавим для обговорення.

76,70% опитуваних, відчували притиснення своїх прав через ознаку статі.

Усі 100% респондентів ознайомлені з поняттям "гендерні стереотипи", тут хочу відзначити що як для майбутніх соціальних працівників цей показник є позитивним, адже у професійній діяльності соціальні працівники можуть стикатися з людьми які є об'єктом гендерних стереотипів та дискримінації.

У дитинстві 76,70% опитуваним нав'язували гендерні стереотипи їхні сім'ї або родичі, проте 47,6% зазначили що на стан їхнього життя зараз вони не вплинули.

Найактуальнішим гендерним стереотипом, більша половина учасниць опитування, а саме 36,7% вважає стереотип що роль жінки мають бути домогосподаркою та виховувати дітей, інші 26,7% актуальним вважають стереотип про професійну діяльність жінок.

У своїй професійній/робочій діяльності більша половина жінок (56,7%) помічала прояви не рівності.

Усі 100% респонденток, вважають що вибір чи народжувати жінці чи ні, є виключно її особистим рішенням, також усі 100% (30 осіб) погоджуються що будь яке притиснення за ознакою статі порушує людську свободу та гідність, і також усі 100% погодились з питанням що насильство це прояв дискримінації який заважає жінкам користуватися правами на рівні з чоловіками.

Найпоширенішим видом насильства, з яким респонденткам довелось зіткнутись - психологічне насильство, серед запропонованих варіантів відповідей його обрали 67,7% жінок.

Останнім питанням було запропонувати шляхи вирішення даної проблеми, з професійної точки зору, тобто як майбутнього соціального працівника. Спектр

відповідей був широкий, зокрема: забезпечити гендерне виховання з дитинства - в сімейному оточенні і школі, бесіди, виховні години, мистецькі виставки, круглі столи - все це запропонували респонденти опитування.

3. Міжнародні стандарти прав людини, що містяться в міжнародних договорах, ратифікованих Україною, є першорядним фактором права, на основі якого можуть регулюватися внутрішньодержавні відносини, вони є основою для вирішення даних питань. Одним з найголовніших ратифікованих міжнародних договорів є Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок. Основними принципами якими регулюється Конвенція є:

- Усунення будь яких проявів дискримінації щодо жінок;
- Вдосконалити становище жінок у соціумі;
- Побороти бар'єри та стереотипи які заважають жінкам стати рівними у своїх правах;

Забезпечення гендерної рівності та усунення дискримінації прав жінок регулюють такі законодавчі документи України:

- Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- Закон України «Про забезпечення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків»;
- Закон України «Про протидію домашньому насильству»;
- Закон України «Про протидію торгівлі людьми»;

Важливу роль у подоланні дискримінації прав жінок відіграли жіночі рухи. Організований жіночий рух по-справжньому почався лише в 19 столітті, хоча жінки-активістки та боротьба за рівність завжди були частиною людства. Загалом, було три хвилі жіночих рухів.

Перша хвиля передбачала масові демонстрації, видання газет, організовані дебати та створення міжнародних жіночих організацій.

Друга хвиля, призвела до появи нових галузей науки: жіночі дослідження стали дисципліною, яку потрібно вивчати в університетах, почали публікувати книги про досягнення жінок у літературі, музиці та науці. Тут важливу роль слід надати розробці

міжнародних документів про права жінок, таких як Загальна декларація прав людини та Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.

Фемінізм третьої хвилі передбачав використання медіа та поп-культури для просування своїх ідей і ведення діяльності, наприклад, шляхом публікації блогів або електронних журналів. Він зосереджувався на наближенні фемінізму до повсякденного життя людей.

Також, зазначили важливість забезпечення регулювання такого питання на законодавчому рівні: не лише впровадження в й забезпечення нормативних актів які усунуть дану проблему. Також ефективною зазначили соціальну роботу: тренінги, створення інформаційних кампаній, просування даного питання в медіа просторі.

Щодо рекомендацій, які на нашу думку будуть ефективними в даній тематиці, можна віднести: необхідність подолання гендерних стереотипів. Загалом, шлях їх подолання полягає в поступовому розбитті уявлень шляхом практичних дій, спілкування та свідомих зусиль у життєдіяльності. Прогресивним буде створення правильної системи виховання дітей. Роль школи у цьому процесі я вважаю значною, адже вона впливає на формування свідомості дітей, що сприяє створенню справедливого й рівноправного суспільства.

У професійній діяльності, вважаємо важливим зі сторони роботодавців забезпечити чесність у виплатах та встановити чіткі критерії та процедури просування на роботі, що базуються на заслугах та професійних досягненнях, а не на гендерних стереотипах.

Роль соціальної роботи тут, не можливо не зазначити. Тут ефективним стане, зосередження соціальних працівників на підвищенні свідомості та актуальності питання гендерної рівності серед населення, надання соціальними працівниками різних видів допомоги та послуг, жінкам яким довелося пережити дискримінацію а також співпраця соцпрацівників з урядовими органами, організаціями з метою зміни застарілих норм, пропаганду та захист жіночих прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бега М. І. Вплив гендерних стереотипів на чоловічі та жіночі ролі в сучасній сім'ї / М. І. Бега // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2008. – Вип. 89. – С. 12-60.
2. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: навчальний посібник / Безпалько О. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
3. Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – Вид. третє, вип. і доп. – Київ : Критика, 2017. – 220 с.
4. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Програма розвитку ООН в Україні. Київ, 2010. с. 330. [Електронний ресурс] : Режим доступу: https://gender.org.ua/images/lib/2011_gender_standards_p1.pdf
5. Герасименко Г.В. Гендерні проблеми на ринку праці України / Г.В. Герасименко // Демографія та соціальна економіка. – 2005. – № 1. – С. 20–190.
6. Гупаловська В. А. Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінки: дис.канд. психол. наук : 19.00.01 / Гупаловська Вікторія Анатоліївна. – Львів, 2005. – 198 с.
7. Дашковська О. Р. Правове становище жінки в аспекті гендерної рівності: загальнотеоретичний аналіз: дис. .. д-ра юрид. наук / О. Р. Дашковська. –Х. : Основа, 2008. – 392 с.
8. Дашковська О. Р. Національні державно-правові механізми захисту прав жінки: світовий досвід і шляхи вдосконалення // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 2 (37). – С. 170 – 200.
9. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери. Київ, 2017. 172 с.
10. Жіночі студії в Україні: Жінка в історії та сьогодні. Навчальний посібник. – Одеса «Астропринт»., 1999. – 442 с.
11. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 № 2866-IV. Офіційний вісник України. 2005. № 52. 561 с.

12. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 № 2229-VIII. Офіційний вісник України. 2018, № 5, ст.35.
13. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 6 вересня 2012 № 5207-VI. Офіційний вісник України. 2013, № 32, ст.412.
14. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 № 1906-IV. Офіційний вісник України. 2004, № 50, ст.540
15. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» 20 вересня 2011 № 3739-VI. Офіційний вісник України, 2012, № 19-20, ст.173.
16. Кісь О. Жінка в традиційній українській культурі (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): монографія / Оксана Кісь. – Львів: НАН України, Інститут народознавства, 2012. – 287 с.
17. Клімова Г. П. Інноваційне суспільство – новий історичний етап цивілізаційного розвитку. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні: монографія / за ред. Ю. Є. Атаманової, Г. П. Клімової. Харків: Право, 2015. С. 10-86.
18. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_207
19. Кравець В. П. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Тернопіль : навч. кн. Богдан, 2013. – 448 с.
20. Маланчук-Рибак О.З. Жіночий рух як ідеологія і практика суспільних змін\ Основи теорії гендеру. Навчальний посібник. - Київ“К.І.С.”, 2004. – 140 – 181.
21. Малес Л. Числові дані як створення гендерних дискусій і дискурсів (Розділ 10) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К.: Критика, 2013. – С. 165-178.
http://ua.boell.org/sites/default/files/downloads/Gender_for_media_print.pdf

22. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи // Основи теорії гендера: Навчальний посібник. – К: “К.І.С.”, 2004. – С. 157-181.
23. Основи теорії гендеру: навчальний посібник. – Київ: “К.І.С.”, 2004. – 536 с.
24. Пуциліна О. Гендерна рівність і розвиток: Погляд у контексті Європейської стратегії України. Видавництво «Заповіт». 2016. С. 244.
25. Руднева О. М., Христова Г. О., Процедура контролю за виконанням державою зобов’язань згідно з Конвенцією про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок // Вісник Верховного суду України. 2006. – № 5. – С. 30 - 48.
26. Стан системи попередження насильства в сім’ї в Україні: правові, соціальні, психологічні та медичні аспекти. Бондаровська В.М., Кочемировська О.О., Лактіонова Г.М, Онишко Ю.В., Хаар Р., Христова Г.О. / заг. ред. О.
27. Статистичний аналіз даних / В.І. Паніотто, В.С. Максименко, Н.М. Харченко. – К. Видав. дім “КМ Академія”, 2004. – 269 С.
28. Уварова О. О. Захист прав жінок: Юридичні інструменти забезпечення гендерної рівності в Україні. Видавництво «ФОП Голембовська О. О.» 2019. 116 с.
29. Чижмарь К. І. Міжнародні стандарти рівноправ'я та захисту прав жінок у практиці України : дис. канд. юрид. наук: 12.00.11 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2007. – 182 с.
30. Gender Mainstreaming Training for Agriculture and Rural Development Investment Programmes (Joint FAO-IFAD learning event, 2010) : [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://www.fao.org/3/au761e/au761e.pdf>
31. Catharine H. Roehrig. Hatshepsut: From Queen to Pharaoh. New York: Metropolitan Museum of Art, 2005.

ДОДАТКИ

Додаток А

1. Рис. А 2.1
2. Рис. А 2.2
3. Рис. А 2.3
4. Рис. А 2.4
5. Рис. А 2.5
6. Рис. А 2.6
7. Рис. А 2.7
8. Рис. А 2.8
9. Рис. А 2.9
- 10.Рис А 2.10
- 11.Рис. А 2.11
- 12.Рис. А 2.12
- 13.Рис. А 2.13
- 14.Рис. А 2.14
- 15.Рис. А 2.15
- 16.Рис. А 2.16
- 17.Рис. А 2.17

Анкета на тему: «Прояви гендерної нерівності в житті жінок»

Анкетування проводить студентка 4 курсу 231 спеціальності Хацько Єлизавета

Дослідження, у якому Ви прийматимете участь, стосується аналізу проявів дискримінації жінок за ознакою статі в Україні. Його метою є одержання реальної інформації щодо притиснення прав жінок, що є актуальним у сьогоденні, адже станом на зараз, немає конкретної інформації та характеристик щодо притиснення жінок їх прав, можливостей та дій.

Питання стосуються вашого повсякденного життя, сфери діяльності, та поглядів щодо даної проблематики — ось чому багато з них можуть здатися легкими, але є й складні запитання над якими доведеться подумати

Немає правильних або неправильних відповідей - будь ласка, виберіть відповідь, яка найкраще описує ваш світогляд, досвід та ваше життя. Ваша чесність у відповідях, є дуже важливою задля ефективного досягнення поставленої мети та формування мого дослідження.

Вам гарантується повна анонімність. Усі відповіді будуть використані для академічних цілей, включаючи дослідження моєї наукової роботи.

1. Вкажіть, скільки Вам повних років: _____

2. В якій мірі важливим, особисто для Вас є питання гендерної дискримінації жінок?

- А) Для мене це важливо
- Б) Байдуже
- В) Не надто важливо

3) Чи відчували Ви коли небудь притиснення своїх прав, лише тому, що Ви - жінка?

- А) Так
- Б) Ні

4) Чи знайоме Вам поняття «гендерні стереотипи»?

- А) Так
- Б) Ні

5) Чи часто Ви помічаєте прояви гендерних стереотипів у Вашому житті?

- А) Доволі часто
- Б) Рідко
- В) Ніколи

6) Чи нав'язували Вам в дитинстві сім'я або родичі стереотипи за ознакою статі?

- А) Так
- Б) Ні

7) Якщо так, чи вплинули вони на ваше життя зараз?

- А) Гадаю, так
- Б) Скоріше ні, чим так
- В) Ні
- Г) Мені не нав'язували стереотипів за ознакою статі

8) Наведіть один або два приклади, найактуальніших та найрозповсюдженіших гендерних стереотипів на Вашу думку:

9) Чи помічали Ви прояви гендерних стереотипів у професійній діяльності/на роботі?

- А) Так
- Б) Ні
- В) Важко відповісти

10) Доволі часто, у сфері професійної діяльності до жінок висуваються такі вимоги, як вік та зовнішні дані, хоча робота, яку потрібно виконувати, зовсім не потребує таких характеристик, в той час коли до чоловіків, таких потреб немає. Які почуття у Вас виникають? Чи відчуваєте ви нерівність? Обґрунтуйте свою відповідь:

11) Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що у жінки є повне право обирати чи народжувати їй дітей, чи ні, якщо вона обирає своє життя без дітей – це її вибір, який не повинен бути засудженим?

- А) Так, погоджуюсь
- Б) Ні, не погоджуюсь

12) Чи погоджуєтесь Ви, як майбутній соціальний працівник з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?

- А) Так, погоджуюсь
- Б) Ні, не погоджуюсь

13) Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що насильство щодо жінок є формою дискримінації, яка серйозно перешкоджає можливості жінок користуватися правами та свободами на основі рівності з чоловіками?

- А) Так
- Б) Ні

14) Чи стикались Ви на власному досвіді із насильством? Якщо так, то з яким?

- А) Із психологічним
- Б) Із фізичним
- В) Із сексуальним
- Г) Ніколи не стикалася з насильством

15) Наведіть приклад з власного життя, у якому присутнє притиснення Ваших прав, можливостей або дій, через ознаку статі:

16) Як майбутній соціальний працівник, які б Ви запропонували шляхи подолання дискримінації прав жінок за ознакою статі?

Дякую за проходження анкетування!

Анкета на тему: «Гендерна нерівність щодо жінок з точки зору чоловіків»
Анкетування проводить студентка 4 курсу 231 спеціальності Хацько Єлизавета

Дослідження, у якому Ви прийматимете участь, стосується аналізу проявів дискримінації жінок за ознакою статі в Україні. Його метою є одержання реальної інформації щодо притиснення прав жінок, що є актуальним у сьогоденні, адже станом на зараз, немає конкретної інформації та характеристик щодо притиснення жінок їх прав, можливостей та дій. Схоже дослідження проводилось серед дівчат, 4 курсу спеціальності «Соціальна робота», щодо стану рівності їхніх прав у суспільстві. Цікавим було почути точку зору чоловіків на рахунок гендерної дискримінації жінок.

Питання стосуються вашої думки, точки зору, сфери діяльності, та поглядів щодо даної проблематики — ось чому багато з них можуть здатися легкими, але є й складні запитання над якими доведеться подумати.

Немає правильних або неправильних відповідей - будь ласка, виберіть відповідь, яка найкраще описує ваш світогляд та ваше бачення. Ваша чесність у відповідях, є дуже важливою задля ефективного досягнення поставленої мети та формування мого дослідження.

Вам гарантується повна анонімність. Усі відповіді будуть використані для академічних цілей, включаючи дослідження моєї наукової роботи.

1. Вкажіть, скільки Вам повних років: _____

2. Чи вважаєте Ви що існує гендерна нерівність між чоловіками та жінками в сучасному суспільстві?

- А) Так
- Б) Ні

3) Як ви оцінюєте рівень гендерної нерівності в житті жінок?

- А) Високий
- Б) Помірний
- Г) Низький

4) Чи вважаєте ви, що гендерна рівність є важливою для суспільства в цілому?

- А) Так
- Б) Ні

5) Чи вважаєте ви, що ваша поведінка або вчинки можуть впливати на зменшення гендерної нерівності?

- А) Так
- Б) Ні

В) Важко відповісти

6) Чи погоджуєтесь Ви, з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?

А) Так

Б) Ні

7) Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що у жінки є повне право обирати чи народжувати їй дітей, чи ні, якщо вона обирає своє життя без дітей – це її вибір, який не повинен бути засудженим?

А) Так

Б) Ні

В) Вважаю що народжувати дітей – жіночий обов'язок.

8) Чи знайоме Вам поняття гендерні стереотипи?

А) Так

Б) Ні

9) На Вашу думку, де жінки найчастіше зустрічаються з проявами гендерних стереотипів, наведіть один найактуальніший та найрозповсюдженіший гендерний стереотип на Вашу думку:

10) Чи вважаєте Ви, що жінки доволі часто стикаються з гендерними стереотипами професійній діяльності/на роботі?

А) Так, я вважаю що жінки часто стикаються з таким

Б) Ні, на мою думку не стикаються

В) Важко відповісти

11) Доволі часто, у сфері професійної діяльності до жінок висуваються такі вимоги, як вік та зовнішні дані, хоча робота, яку потрібно виконувати, зовсім не потребує таких характеристик, в той час коли до чоловіків, таких потреб немає. Ви вважаєте це проявом нерівності щодо жінок? Обґрунтуйте свою відповідь:

12) Чи погоджуєтесь Ви, з твердженням, що будь-яке притиснення за ознакою статі являється порушенням людської гідності та фундаментальних прав людини?

- А) Так, погоджуюсь
- Б) Ні, не погоджуюсь

13) Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що насильство жінок є формою дискримінації, яка серйозно перешкоджає можливості жінкам користуватися правами та свободами на основі рівності з чоловіками?

- А) Так
- Б) Ні

14) Чи були ви свідком або учасником ситуацій, де відбувалась дискримінація жінок на підставі їх статі?

- А) Так
- Б) Ні

15) Наведіть приклад з власного життя, або який Ви могли б спостерігати, у якому присутнє притиснення прав жінок, можливостей або дій, через ознаку статі:

16) Які ефективні шляхи, Ви б запропонували, для подолання дискримінації прав жінок за ознакою статі?

Дякую за проходження анкетування!